

MOȘNENII CURBURII ȘI PROCESELE LOR (XI)

Alexandru GAIȚĂ

MOSNENII AND THEIR TRIALS (XI)

Abstract

The subject of this study, dedicated to the „mosneni” and to their judiciary problems judged in former Prahova, Saac, Buzău and Râmnicu Sărat, is represented by more than 20 communities placed in the Subcarpathian mountains.

We know now that we have original documents only for some of these communities. The historians who are not very familiar with this social category can be surprised by the intensity of the pressure made for justice concerning the preservation of their ancient rights. The trials of this social group have such a long duration in time that it can disorientate readers. These judiciary events can be a rich source of information about the social phenomena and microtoponymy the meaning of which may be difficult to understand, and can be relevant for the history of these places.

Now, we can see that this ancient Romanian institution tries to come to life again.

Cuvinte cheie: moșnenii, document, proces, moșie, obște, Buzău, Saac, Râmnicu Sărat

Keywords: moșneni, document, trial, estate, community, Buzău, Saac, Râmnicu Sărat

LA NUCL. (BZ) Vezi Bozioru.

LA VÂRF. (SAAC, BZ) Cătun la Zeletin, comuna Cătina. În 18 martie 1798 se consemna, de către Gh. Sersea, pe o *Cazanie* râmniceană, cutremurul din sâmbăta Paștelui. În ziua de Sf. Justin se reținea, pe aceeași carte, prezența otomană de la 1806: „Și era băjenie foarte. Și au trecut boierii în Țara Analele Buzăului XII, Buzău, 2020, p.25 – 69.

Ungurească. Și au robii turcii târgul Buzăului și sate de-ale noastre multe. Și era frică multă la toată lumea”¹.

LACU. (RS, BZ) Vezi Mărgăritești.

LACU. (BZ) A aparținut de Scoroșești și de Odăile. De la Lacul Cletecinii de la 1559 se va ajunge la Lacu și la Cletecina probabil partea de sus a Lacului. În 1912 se recenzau aici, în 74 de imobile, 161 de bărbați și 165 de femei.

LACU CU ANINI. (SAAC, BZ) Avea cătunul la sfârșitul secolului XIX, pe când i se spunea și *Slabi*, cam 200 de locuitori. De la 288 de locuitori în 1930, la 1941 se ajungea la 352 de persoane în 84 de case. A aparținut de Pănătău și de Pătârlagele.

LACUL LUI BABAN. (RS) În *Catagrafia* lui 1838 figura localitatea din plasa Dumitrești cu o singură familie de moșneni - Gh. Velico - din cele 91 recenzate.

LACURILE. (BZ) Satul de la Bisoca s-a mai numit Lacu sau Coita. Se specifica în 6 septembrie 1534 pe un document scris în Furești de un Țalapi, că Țigulea pârca labul cu fiii Vlad, Daleca, Barbu, Neagu, Manea, Cârștian și Moșul erau întăriți și pe o ocină „la Lacure împrejur, pe unde le sunt hotarele, pentru că le-a câștigat cu dreaptă și credincioasă slujbă de la Basarab voevod”². În continuare se amintea că lui Tatu, Radu, Neagu și lui Barbu le vânduse Țigulea jumătate din această ocină cu 1.200 de aspri „iar Țigulea a rămas pe cealaltă jumătate de ocină”. În întărirea dată aceluiași moșneni se specifica în 4 iunie 1582 și întinderea ocinei de la Lacuri „de la Valea Țiganului până în Valea Săcul și până pe Valea Purcăreșilor, până la vârful Cornișului, și până la Dinte la glod, până la Sărățel, în jos până la Piatra Albă și iar glodul lui Micul și pe Valea Micului la Vârful Cornetului, pe toate hotarele”³.

¹ Gion Ionescu, A. T. Marcu, *Biserica de la Vârf*, în *Glăsuț Bisericii*, (în continuare *G.B.*), XLIV, nr. 3-4, 1985, p. 260.

² *Documente privind Istoria României*, (în continuare *D.I.R.*), B, XVI/2, pp. 162-163, nr. 161. Documentul fusese publicat pentru prima oară de I. Ionașcu la 1944.

³ *Ibidem*, XVI/5, p. 59, nr. 60.

De Coita nu se putea lega decât administrativ deoarece Coita era rezultata exploataării pădurilor schitului de la Găvanu fiind populată de muncitorii forestieri aduși pentru acest lucru⁴.

LAMBA CEA BĂTRÂNĂ. (RS) Vezi Șchiopeni, Jiliștea.

Ca martor de aici pentru Balta Albă era menționat la 17 aprilie 1657 un Marco. Cu 14 familii figura localitatea la 1831. Costache Nicolescu vindea moșia Lamba agăi C. Bălăceanu în 1831.

LANGA. (SAAC, PH) Popa Manea din Runceni în 5 aprilie 1641 vindea preotului Vasile în Dumbravă, în hotarul Langa, două pogoane și jumătate de vie prețul fiind de 21 de ughi. În hotarul Vădislăvesc – în moșia Ciocârdeștilor – vindea, tot atunci, un pogon cumnatului său Constantin⁵. Cumpărase Gh. Părtoacă de la moșnenii din Schei o moșie în hotarul Langa și în hotarul Vădislăvesc, dar întărirea survenea în 18 ianuarie 1655 pe vremea lui Constantin Șerban Vodă⁶. Cumnatul său Manea îi vindea, în 2 septembrie 1667, popii Gavrilă în fapt producându-se un schimb de moșii⁷. Cârstea, fiul ceaușului Manea, cumpăra la 15 mai 1682 o țelină în ocina Doamnei și în Langa de la Dumitru, fiul lui Părtoacă cel Mare⁸.

LAPOȘ. (SAAC, BZ, PH) Cu o probabilă existență înainte de secolul al XVI-lea cu numele venit dintr-un maghiarism echivalent cu mlaștină, localitatea s-a mai numit *Lăpușul*, *Lăpușnu*, *Lăpuș*. Din hotărnicia lui Al. Popovici de la 1847-1848 rezulta un document din 29 martie 1515, prin care polcovnicul Radu de la Runceni, cu clucerul Vlaicu și cu paharnicul Radu

⁴ Tancred Bănățeanu, Olga Horșia, *Formarea și dezvoltarea comunei Bisoca (Regiunea Ploiești) și evoluția formelor sale social-economice*, în *Revista Muzeelor*, 1964, nr. 1, p. 39.

⁵ *Catalogul documentelor Țării Românești din Arhivele Statului*, (în continuare: *C.D.Ț.R.*), vol. V, p. 168, rez. 346.

⁶ Arhivele Naționale ale României, (în continuare A.N.R.), colecția Achiziții Noi, LXXI/199, nr. 1. Stoica Ludescu logofătul în *Letopiseșul Cantacuzinesc* se întrecea în laude relative la domnitor „Judecăți drepte făcea și milă din dăstul. Pre nimeni nu obidua, ci cu blândețe și cu cuvinte dulci pre toți mângâia. Și gândi să facă mult bine țării. Și se bucura toți, și moșneni și streini, mulțumind lui Dumnezeu că le-au hărăzit domn bun și înțelept și milostiv”, deși contextul social era un pic diferit; Nicolae Stoicescu, *Constantin Șerban*, București, Editura Militară, 1990, pp. 20-21.

⁷ A.N.R., colecția Achiziții Noi, LXXI/293, nr. 2.

⁸ Idem, LXXI/199, nr. 13. Era epoca de debut a foametei care va continua și în anii 1682, 1685-1687. Totuși „Cronica Racovițească” reținea că în anul următor, la venirea lui C. Brâncoveanu, „era Țara Românească plină de oameni și de tot belșugul”; Vezi Alexandru Popescu, *Șerban Cantacuzino*, București, Editura Militară, 1978, p. 29.

vindeau un codru de loc la Lapoș lui Badea logofătul și fiului acestuia Cernat⁹. Săpăturile lui Drăghiceanu aduceau figurile din vremea lui Mihnea Turcitul¹⁰. Moș Berescu cu ginerele Lupu iuzbașa cumpărau 400 de stânjeni în 17 martie 1607, la Berești, de la mai mulți moșneni din Călugăreni care declarau „aciastă moșie o am vândut de a noastră bună voie fără de nici o silă și cu ștere tuturor fraților noștri de moșie”¹¹. Era martor la 1 august 1615 Lupu iuzbașa de aici pentru Micșani¹². La 20 februarie 1632 vindea „jumătate din partea Gătănească” Stana, fiica lui Vlad de la Runceni către vărul ei Lupu iuzbașa. Ca vornic este pomenit Lupu în 3 august 1632 când cumpăra de la Pătru Buzea din Glaveș - „cu știrea tuturor fraților de moșie” - 147 de stânjeni¹³. Lupu căpitanul apare în calitate de cumpărător la Lapoș, în 3 aprilie 1633, când Cârștian, fiul lui Micu Flamii din Glaveș și un Marco îi vindeau „cu știrea tuturor fraților dă moșie și den sus și den jos” nu mai puțin de 160 de stânjeni¹⁴. Alți 80 de stânjeni îi va cumpăra căpitanul de la Gheorma, în 7 august același an, la care se vor adăuga încă 70 de stânjeni la 18 ianuarie 1635, de la Toma din Mocești. Vânzătorul, după ce preciza prețul de șase constande per stânjene, sublinia și el că tranzacția se făcuse „cu știire tuturor fraților mei” martorii fiindu-i Preda roșiul din Călugăreni, Vasilie Șuche din Căinești și alții¹⁵. Căpitanul Lupu era întărit pe moșia strămoșească la 23 aprilie 1635¹⁶. Două urmașe de moșneni, la 24 martie 1636, îi vindeau aceluiași căpitan 134 de stânjeni în Cârșnău cu acceptul fraților de moșie¹⁷. Stoica, Oprea și Barbu erau în 30 decembrie 1637 martori pentru Jugureni.

Lui Lupu vornicul îi vindeau, la 27 aprilie 1642, un Petcu, fiul lui Stoica din Păchinuși și alți moșneni partea lor din Nicureasca ce pornea din apa Nișcovului și până în faimoasa Piatră a Cislăului¹⁸. Radu Lepșa și fratele său,

⁹ A.N.R, fond Reforma agrară de la 1864, dosar 243/1864, f. 19; Apud Cristian Dragu, Ștefan Mirea, Gh. Marinică, Ion R. Dedu, *Lapoș. O așezare multimilenară. Monografie*, Ploiești, Editura Ploiești – Mileniul III, 2013, p. 45.

¹⁰ V. Drăghiceanu, *Săpăturile din Buda, Lapoș și Tișău – Buzău*, în *Buletinul Comisiei Monumentelor Istorice* (în continuare *BCMI*), XXIV, 1931, pp. 169; 174-175.

¹¹ *D.I.R.*, B., XVII/1, pp. 509-510, nr. 8.

¹² *Ibidem*, XVII/2, p. 422, nr. 363.

¹³ *Documenta Romaniae Historica. B. Țara Românească*, (în continuare *D.R.H.*, B.), vol. XXIII, București, Editura Academiei Republicii Socialiste România, 1969, pp. 608-609, nr. 407.

¹⁴ *Ibidem*, XXIV, p. 33, nr. 29.

¹⁵ *Ibidem*, XXV, p. 15-16, nr. 14.

¹⁶ Ocina Găgenească „din Valea Sării până în Piatra Cislăului” o va cumpăra Lupu la 25 aprilie 1636 de la moșnenii de aici, dar și de la Vlad Cernat din Jugureni. Ultimul îi va vinde și în 30 decembrie 1637 pentru suma de 35 de ughi; cf. *Lapoș. Așezare ...*, p. 62.

¹⁷ *DRH*, B, XXV, p. 252, nr. 239.

¹⁸ Cristian Dragu, Ștefan Mirea, Gh. Marinică, Ion R. Dedu, *op. cit.*, p. 62.

Radu Carcadulea, în 6 mai 1646, vindeau, cu aprobarea fraților de moșie, tot vornicului Lupu partea lor de moșie de la Carcadulea „preste tot hotarul, den apa Sărății până în Drumul Crucii lu Chesar”¹⁹. Cu „știrea tuturor moșnenilor și megiașilor” vindea în 1648-1649 Stroe Strechia cel Bătrân lui Stroe Răescu din Teșila o moșie la Ciuperceni²⁰. În aceeași perioadă, avea loc înfrățirea căpitanului Dragomir, a soției sale și a fiilor săi, cu comisul Apostolache pentru jumătate din moșia de la Fundeni „jumătate de moș, ca să o dea sfintei mănăstiri, să fie și nouă pomană. După aceasta, am vândut cu bani gata un moș întreg iar la Fundeni”. Un martor, Dragomir Oprea, era pomenit în 16 iunie 1650 la tranzacțiile de la Jugureni²¹. Actul de închinare, din 27 octombrie 1677, către mănăstirea Bradu aduce prezența masivă în zonă a călugărilor de acolo care vor face achiziții ori câte ori se va ivi ocazia. Astfel, în februarie 1680, lăcașul cumpăra 140 de stânjeni, iar la 4 iunie același an de la un Dragomir, fiul altui Dragomir. Se făceau achiziții și de la alți moșneni - 500 de stânjeni - plus 23 care erau primiți ca danie „den apa Sărei până în piatra Cislăului”²². Schitul de aici, ridicat *ante* 1677²³, era metohul Bradului fiind închinat acum de iuzbașa Lupu din Călugăreni²⁴. Hotarul moșiei Nagiceasca era pomenit la 1680. Două documente, din noiembrie și decembrie 1691, referitoare la proprietăți din zonă se rețineau în arhiva de la Bradu. Mai este pomenit satul în 1692²⁵. Cervenie monahul de aici, alături de moșnenii din Fundeni, dar și de boierii din Bucșani și Bozieni, solicita în 17 iunie 1702, hotărnicirea moșiei Fundenii de pe Cricov²⁶.

La 21 martie 1705, căpitanul Oprea din Lapoș, fiul lui Dragomir căpitanul, nepotul vornicului Lupu, împreună cu nepoții lui, Tănase și Radu, vindeau părțile lor de moșie „din apa Nișcovului până în piatra Cislăului”. În continuarea documentelor urma cel al serdarului Iordache Miculescu care achiziționa la Lapoș, în 15 ianuarie 1776, nu mai puțin de 1.500 de stânjeni de la Manolache și de la Maria căpitan Zipă. În 10 aprilie 1781, la cererea

¹⁹ *D.R.H.*, B., XXXI, p. 140, nr. 126.

²⁰ *Ibidem*, XXXIII, p. 299, nr. 219.

²¹ *C.D.Ț.R.*, VII, p. 71, rez. 159.

²² A.N.R., fond Mănăstirea Bradu, XXX/8; XXX/9.

²³ În 27 octombrie 1677, nemulțumiți de starea în care ajunsese schitul Pietricica – se pare că au fost două, unul de călugări și altul de maici - Lupul iuzbașa cu frații săi, Cernat și Oprea, fiii căpitanului Dragomir și nepoți ai vornicului Lupu, ctitorii așezământului, donau mănăstirii Bradu vii și livezi, zăpăditul fiind întărit, prin blestem, de către episcopul Grigore de la Buzău; cf. Aurel C. Vasilescu, *Mănăstirea Bradu ...*, p. 16.

²⁴ Nicolae Stoicescu, *Bibliografia localităților și monumentelor feudale din Țara Românească*, I, Craiova, Editura Mitropolia Olteniei, 1970, pp. 405-406, n. 12.

²⁵ A.N.R., fond Mănăstirea Slobozia, XIV/11.

²⁶ *Idem*, colecția Achiziții Noi, MMCMXXVII/5.

egumenului Ilarion de la Bradu, moșnenii Lupul, Gheorghe „ce am fostu vătășel”, Neagu, Stoian și Andrei dădeau mărturie pentru hotarele de la Lapoș. Egumenul intrase în conflict pentru moșia de aici cu un membru al familiei Voinescu. Acesta declarase, în procesul de la București, că moșnenii i-ar fi arătat hotarele moșiei. Moșnenii vor nega consultarea lor și vor specifica acum hotarele „până în Valea Sării, că așa știm și mărturisim cu sufletele noastre”²⁷.

Moșia Văcăreștilor urma la 12 noiembrie 1798 să fie stăpânită de Ștefan Văcărescu, ca de altfel și viile de la Scheii din Vale, în conformitate cu voința vornicesei V. Văcărescu²⁸. Biserica se ridică la 1799. Alți reprezentanți ai boierimii vor avea parte de procese pentru unele moșii de aici. Astfel, anaforaia Departamentului de Opt din 27 iunie 1832, dar și aceea a Divanului Judecătoresc, din 9 octombrie 1831, obliga pe Costache Slătineanu comisul să respecte un contract cu Nicola Pandoleon și cu decedatul Teodosie Ursescu relativ arenda pe șase ani a moșiei Lapoș, dar și la tăierea pădurii²⁹. Peste aproximativ o lună, biv vel aga Gr. Filipescu se afla în proces cu Anica Văcărescu, soția decedatului căminar, tot pentru o moșie de aici. Filipescu va pierde deoarece nu făcuse demersuri, în termen de 30 de ani, pentru respectarea dreptului de protimisis³⁰. Se certau doi arendași pentru arenda moșiei de la Lapoșul Nou, în martie 1836. Adam Popa Nicolau va câștiga în fața lui Anghel Avram pe baza contractului de arenda³¹. Conform *Catagrafiei* din 1838 mai existau aici patru moșneni: Ion I. Jugureanu, Mircea Maria, Tudor Stanciu și Ion Jugureanu. Suprafețele de teren deținute de ei se situau între unul și patru pogoane³².

Căminarul Alecu Văcărescu va ridica biserica cu hramul „Sf. Gheorghe” înainte de epoca regulamentară, dar pe moșia sa³³. Dumitru zet Ion sin Dragomir din Crăciunești, plaiul Buzău, la 12 martie 1846, cerea să se judece cu Tudor Nicolau arendașul lui de la Lapoșul Nou. Acolo reclamantul avea o livadă de pruni primită ca zestre unde „vede pă pomenitul arendaș că prin silnicie i-au cules rodul livezii”³⁴. Judecătoria îl va îndemna pe reclamant ca mai întâi să încerce să ajungă la o înțelegere și numai în caz de refuz să se

²⁷ Idem, fond Mănăstirea Bradu, XXXI/17.

²⁸ Grina - Mihaela Rafailă, *Documentele domniei lui Constantin Hangerli*, în *Miscellanea historica in honorem Professoris Marcel-Dumitru Ciucă septuagenarii*, Pitești, Editura Ordessos, 2013, p. 514.

²⁹ A.N.R., fond Înaltul Divan, dosar 4620/1832, f. 1-4.

³⁰ Ibidem, dosar 4631/1832, f. 1-2.

³¹ Ibidem, dosar 14.357/1835, f. 1.

³² Cristian Dragu, Ștefan Mirea, Gh. Marinică, Ion R. Dedu, *op. cit.*, pp. 189-191.

³³ V. Drăghiceanu, *Săpăturile din Buda, Lapoș și Tisău – Buzău*, în *BCMI*, XXIV, 1931, p. 170.

³⁴ Direcția Județeană Buzău a Arhivelor Naționale, (în continuare D.J.A.N.BZ.), fond Judecătoria jud. Buzău. Condiți, dosar 18/1846, f. 18.

adreseze instanței. Căpitanul Salman, hotarnicul ales pentru moșia lui C. Slătineanu clucerul³⁵, trimitea în 14 martie citații vecinilor acestei moșii, recte moșnenii Călugăreni, Jugureni, Tătăreni din moșia Călugăreni, Vaideești, Săcieni, dar și lui Atanasie, economul de la mănăstirea Berca și episcopiei.

Cu ocazia lucrărilor se va aduce zăpășul, din 29 martie 1515, al lui Radu postelnicul din Runceni care, împreună cu Vlaicu clucerul și unchiul său paharnicul Radu, vindeau un codru de loc unui logofăt din Lapoș³⁶. Urma zăpășul lui Radu Totoi și al lui Novac, fiul lui Cernat, a lui Lungu Ioan prin care în 26 aprilie 1636 vindeau ocina Bășinească căpitanului Nicolae „care ocină se începe din Valea Sări până în piatra Cislăului după cum scrie zăpășul vânzătorilor”. În anul următor, la 30 decembrie, un Vlad din Jugureni, cu fii, vindeau căpitanului Lungu din Lapoș toată ocina „din apa Nișcovului până în piatra Cislăului”.

Urmau și alte documente după 28 ianuarie 1817 care reflectau tranzacțiile imobiliare din zonă. În apropierea dispărutei biserici a Doamnei Neaga, se ridică o biserică de lemn, pe la 1797-1799, de către clucerul Gh. Deșliu. Cu un Anghel ce avea îndatoriri față de moșia satului solicitau să se judece locuitorii dar, înainte de aceasta, ei reclamau faptul către subocărmitorul plaiului Despre Buzău³⁷. Pentru hotărnicie se judeca în 1845 egumenul de la Bradu cu răzașii moșiei Lapoș³⁸.

Hotarnicul rus Ernst Sallmen³⁹ era angajat la 1845 de clucerul C. Slătineanu pentru „a-i hotărnicii moșia Lapoș și Fundenii” de unde o serie de necazuri pentru vecini. Astfel, egumenului de la Bradu i se vor refuza documentele sub pretextul că nu sunt datate. Învățătorul satului Lapoșul Nou apare, conform unei însemnări pe un *Minei* râmnicean din 1779, în persoana lui Dimitrie Draghiescu, originar din Sibiciu de Jos, la 6 februarie 1846. Moșnenii Sălcieni, în 3 martie 1846, luau la cunoștință prin Ioan Drăgan, Ioan sin Stroe, Ivan Bălan și alții de începerea lucrării lui Salman. Cei Vaideești abia la 31 ianuarie 1847 recunoșteau primirea citațiilor. Mai primiseră de la Salman citații moșnenii Tătăreni, Călugăreni, Sălcieni și economul mănăstirii Bradu. Se vor aduce la hotărnicie documente începând cu 29 martie 1515⁴⁰. Căminăreasa Anica Văcărescu dona bisericii Icoanei din București, la 25 ianuarie 1847,

³⁵ Clucerul Costache Dim. Slătineanu a fost căsătorit cu Elena Deșliu cu care a avut trei fete: Ana căsătorită Vlahutzi, Zoe, căsătorită Zalewski și Maria căsătorită Cesianu.

³⁶ D.J.A.N.BZ., fond Judecătoria jud. Buzău, dosar 450/1846, f. 1-3.

³⁷ Idem, fond Pretura plasei Pârscov, dosar 144/1836, f. 1.

³⁸ Idem, fond Judecătoria jud. Buzău, dosar 486/1845, f. 1.

³⁹ A fost căsătorit cu Ana Ștefănescu-Krețulescu (1815-1858); Vezi Alexandru Gaiță, *Politici matrimoniale țariste la Buzău și Rm. Sărat*, în *Opinia*, X, nr. 2720, din 3 aprilie 2000.

⁴⁰ D.J.A.N.BZ., fond Judecătoria jud. Buzău, dosar 450/1846, f. 1-2.

moșia sa de aici⁴¹. În acțiunile de corectă delimitare se venea cu hotărnicia moșiei mănăstirii Slobozia lui Enache efectuată aici în, 24 octombrie 1848, urmată de acelea pentru Sărata, din 16 iunie 1850 și 4 septembrie 1853⁴². Nu trebuie neglijată hotărnicia lui Sc. Stravolca din 21 decembrie 1852 când se relua actul de la 1677. Este momentul în care este amintit toponimul La Gogon⁴³. La Lapoș, cu prilejul unor hotărnicii, se venea cu o sintagmă aparte referitoare la hotarele dinspre „moșnenii buni și răi” - denumirea de atunci a moșiei - care nu putuseră a fi fixate⁴⁴. De reținut este și faptul că locuitorii cătunului de la Valea Unghiului erau moșneni Jugureni care s-au stabilit aici. Cei 42 de moșneni din Valea Unghiului stăpâneau, la 1899, aproximativ 213 ha în trupul moșiei Podiacu⁴⁵. Exista o subdiviziune a Lapoșului - Brădeanca sau Brădeanul - pe la sfârșitul secolului al XIX-lea. Pentru zece mici trupuri de pădure la Călinești, Bunii și Bădulești, în 1908, Ion Ștefănescu solicita efectuarea amenajamentului. El se afla în indiviziune cu un alt moșnean, Ion Voiculescu din Fiștești. Mai erau prezenți moșnenii din Lapoș, în calitate de proprietari la Calvinii, în 1910.

Cu ocazia amenajamentului pădurii Lupoia, proprietate a copiilor lui Mihalache Georgescu, se aminteau nu numai foști proprietari ca Piru Vlahuță, probabil ginere al vel clucerului Costache Slătineanu, ci și vecinii din sud care erau moșnenii Jugureni⁴⁶. În Crăciuneștii Lapoșului, în 1921, trăiau 52 de moșneni, la Valea Unghiului 77, la Glodul șase, iar la Păltineni zece. Recensământul din 1930 reținea cifra de 1.195 locuitori împreună cu satul Valea Scheilor. Două bălciuri⁴⁷ erau așteptate aici în 14 septembrie și 8 noiembrie. În 1943, se raportau numai anii de înființare a bisericilor 1799 - Lapoș, 1851 - Valea Unghiului, 1823 - Lăpoșel și Glod - 1938. Prin HCM nr. 116/1968 localitatea trecea la Prahova. Actualmente Lapoșul este fostul Lapoș Vechi, Lăpoșelul este fostul Lapoș Nou. În 1922 erau menționați ca vecini la est ai pădurii statului Glodu-Pietricica, moșnenii Belezești⁴⁸.

LAPOȘUL MARE. (SAAC, BZ, PH) La 1835 erau numărate 128 de gospodării.

⁴¹ Petre Gârboviceanu, *Biserici cu averi proprii*, București, 1910, p. 44.

⁴² A.N.R., fond Mănăstirea Slobozia, XXII/1, f. 7.

⁴³ Scarlat Stravolca, *Planul moșiei Lapoșul, proprietatea mănăstirii Bradu*, 1852; cf. ANR, fond Planuri (Lit. A-N), 19/1852.

⁴⁴ A.N.R., fond Episcopia Buzău, XXXIV/68.

⁴⁵ Idem, fond Direcția Generală a Statisticii, dosar 2206/1899, f. 30.

⁴⁶ D.J.A.N.BZ., fond Direcția IV-a Silvică Buzău, dosar 10/1921, f. 39.

⁴⁷ Vechile tipărituri din secolul al XVII-lea rețineau bălciurile sub forma de *bulciuri*.

⁴⁸ „Monitorul Oficial”, nr. 34, din 18 mai 1922, p. 1584.

LAPOȘUL NOU. (BZ, PH) În 22 septembrie 1814 erau prezente aici 58 de familii ce dădeau un număr de 13 lude⁴⁹. Era Lăpoșelul înregistrat ca sat mixt în 1831 și reținut în ediția II-a hărții rusești de la 1853.

LAPOȘUL VECHI. (SAAC, BZ, PH) Între formele mai vechi apărea și *Sîngeru de Sus*. În lista de lude de la 1814 figura satul cu 73 de familii care dădeau 14 lude⁵⁰. Sub forma de *Mariș* (Mireș) era reținut satul la 1835 pe când număra 110 gospodării. Se situa în partea de sus a Sângerului (Sângeru de Sus). Gh. Breslașu era cel care se judeca în 1846 la București cu N. Cârlan pentru o parte din moșia Șchiopoaia⁵¹.

LARGU. (RS, BZ) Pe raza comunei s-au găsit în urma campaniilor arheologice din deceniul șase al secolului trecut o serie de mărturii privind o așezare veche pornind din secolele III-IV d. Ch. până spre perioada cumană⁵². Apare localitatea în perioada 1503-1554 în arhivele brașovene. În 1551 se exportau de aici zece cornute mari în valoare totală de 960 aspri de un Jelod negustorul. Prin Stan, fiul lui Ion din Largu este pomenit satul în 15 mai 1626⁵³. Biserica veche din Largu era hotar între moșiile Lărgeanca și Sătuceanca. La vest de biserică se afla Largu, iar la est Sătucul (Sătucenii).

⁴⁹ A.N.R., fond Administrative Vechi, dosar 2152 C, II, f. 201.

⁵⁰ Sistemul a fost introdus de vodă Alexandru Ipsilanti în 1775. În catagrafia de la 1838 satul cu cele 119 familii făcea parte din plaiul Despre Buzău al Saacului alături de Aluniș (37), Apostolache (39), Bâsca Rusilii (87), Bâscenii de Jos (59), Bâscenii de Sus (82), Bărăști (75), Begu (49), Botești (40), Buda (38), Butuci (25), Calvinii (59), Cătiașu (36), Cătina (110), Cepturașu (104), Chiojdeanca (71), Chiojdu din Bâsca (150), Cislău (80), Colțu (108), Crăciunești (24), Fundăturile (41), Gornet (54), Gura Teghii (164), Horzănești (48), Lapoșul Nou (134), Mârlogea (36), Mărunțișu (82), Mlăjet (63), Muscelul Cărămăneștilor (67), Nehoiași (145), Nehoiu (155), Nucet (50), Nucii Ghidii (39), Păltineni (80), Pănătău (66), Pătârlagele de Jos (17), Pătârlagele de Sus (90), Plăișor (25), Poenile (66), Poenițele (25), Predești (59), Râpele (85), Rotari (31), Rușavăț (123), Salcia (106), Sângeru (26), Sibiciu de Jos (37), Sibiciu de Sus (69), Stânile (42), Starchiojd (179), Tătaru (110), Tisa (59), Trenu (55), Udrești (57), Ursoaia (97), Valea Anii Pământeni (62), Valea Lupului (64), Valea Muscelului (77), Valea Sibiciului (74), Valea Văii Pământeni (39), Valea Văii Ungureni (27), Viperești (115), Zaharești (74).

⁵¹ A.N.R., fond Ministerul Justiției. Civile, dosar 572/1846, f. 2-3.

⁵² I. T. Dragomir, *Cercetări arheologice pe valea Călmățuiului*, în *Materiale și cercetări de arheologie*, III, 1957, p. 312; Idem, *Săpăturile de la Largu*, în *Materiale și cercetări de arheologie*, VI, 1960, p. 499. Asupra locației episcopiei cumanice s-au emis păreri divergente. Astfel, Ion Nestor era pentru Focșani, C. Auner și R. Rosetti pentru cetatea Crăciuna, iar N. Iorga și C. C. Giurescu pentru Odobești.

⁵³ *D.R.H.*, B., XXI, p. 120, nr. 67.

Largu în vechime s-a mai numit și Scărlățești⁵⁴. În 1657, vindea Oprea Stan Stârpitul jumătatea din sat, partea sa de 750 stânjeni, cu 190 de ughi și un cal bun către vel comisul Radu cu știrea tuturor fraților de ocină.

În 4 iunie 1659 cumpăra aici vel comisul Radu de la Robe Nan Ciovlicul în partea moșului Junghiurescu pentru suma de 2.500 de bani. În septembrie 1667 moșia cantacuzină de aici, proprietate a postelnicului C. Cantacuzino, revenea celor șase urmași ai acestuia. Moșia Grămăditele de lângă Largu era aleasă în 1676. În arhivele de la Radu Vodă exista un document din 1678 referitor la sat. Sub forma de Larga apare moșia de aici în hotărârea din 28 iunie 1692 a marilor boieri dată pentru Safta Săcuianu, fiica de ban, care solicita deosebirea de nepoții soțului pentru că acesta, Badea clucerul, îi prăpădise averea totală⁵⁵. Este pomenit călugărul Cervenie în 17 iunie 1702 când cerea, alături de alți moșneni, 12 boieri hotarnici la moșia Fundeni pe Cricov⁵⁶. O moșie de aici era zălogită la 1713. Biv vel clucerul Ianache spre 1732-1737 când, simțind probabil *tempus mortis*, își făcea diata, el enumera, între moșiile sale, și pe aceea de la Largu⁵⁷. Biserica din sat era ridicată, conform pisaniei vechi, de meșterul Luca Kuknszi pe cheltuiala lui Vlad, a Radei și a fiilor lor⁵⁸. Era pomenită moșia Filipeștilor - frații Pană și decedatul Radu- de aici, de 500 de stânjeni, la 20 octombrie 1753⁵⁹. După hotărnicia din 12 iulie 1813 - beneficiari fiind Serafim Ungureanu, Iosif Banos și alții -, în 18 noiembrie 1813, slugerul N. Greceanu efectua hotărnicia moșiei proprietatea postelnicului V. Vernescu, dar și pentru hătmăneasa Maria Pârscoveanu⁶⁰. Ridica la 1817-1818 biserica cu hramul „Sf. Voevozi” postelnicul Vlad înrudit, prin soția sa Rada, cu cei din Vernești⁶¹. Dascălul Gheorghe este amintit la 15 aprilie 1822, dar fără a se menționa existența unei școli. Vor avea de suferit cei de aici din cauza epidemiei de ciumă, în luna mai 1824, faptul fiind raportat

⁵⁴ Ion Potlogea, *Vechea biserică din satul Largu*, în *Îngerul*, XII, 1940, nr. 3-4, p. 250.

⁵⁵ A.N.R., fond Mitropolia Țării Românești, CLXXIII/56.

⁵⁶ Idem, colecția Achiziții Noi, MMCMXXVII/5.

⁵⁷ Diata era făcută către mitropolie iar datarea s-a făcut după întâi stătător. În 1734 și logofătul Pătrașcu Bălăceanu își dona moșiile de la Largu de Buzău și cele din Ilfov tot către mitropolie.

⁵⁸ I. Potlogea, *Vechea biserică ...*, pp. 254-264.

⁵⁹ N. Iorga, *Două hrisoave domnești pentru mănăstirea Mărgineni*, în *Analele Academiei Române. Memoriile Secției Istorice*, București, (în continuare A.A.R.M.S.I.), s. III, t. XVII, p. 24.

⁶⁰ Biblioteca Academiei Române, (în continuare B.A.R.), Documente Istorice, CXLVI/157.

⁶¹ A avut mai mulți copii – Coman zis Lărganu, născut la 1792, Ioan polcovnicul născut la Buzău și căsătorit cu Sanda (Lința) C. Periețeanu și o fiică, Maria, care se va căsători cu căpitanul Sandu (Săndulescu) decedat la 40 de ani în 20 septembrie 1833; cf. C. Săndulescu – Verna, *Familii vechi ...*, p. 236.

Bucureștilor de ispravniciei de Slam Râmnic⁶². Moșia Roșul, zisă și Grămăditele, de aici urma în decembrie 1843 să fie hotărnicită de către pitarul Nicolae Chirculescu, judecătoria de la Buzău fiind solicitată acum să ia act de acest fapt⁶³.

Ar mai fi de amintit și procesul postelnicesei Rada de la Vernești cu Nicolae Costescu, arendașul moșie sale de aici, reclamanta grăbindu-se să se adreseze Înaltei Curți, la 1841, deși secția a II-a Divanului Civil se pronunțase⁶⁴. Un divorț de aici, din 23 mai 1851, aducea figura lui Petre Alexe. Acesta va obține despărțirea de soția sa, Maria, „pentru firea sa rea”. Episcopul Filotei ținând cont de „desghinarea” căsătoriei va interzice Mariei a contracta o nouă căsătorie timp de trei luni pe care urma să le aibă canon la schitul „Sf. Gheorghe” unde intra „în ascultările schitului, în vremea arătată și cu pază de nedosire”⁶⁵. În 23 aprilie 1851 moșia Largu „ce-i zice și Opintiți” era arendată de mănăstirea Banu⁶⁶ un alt contract intervenind la 13 martie 1854. Rușavețenii, frații Lărgești și Marin Benli vor solicita o hotărnicie, în octombrie 1857, operațiune ce va fi efectuată de ing. Ioan Prededici. În continuare frații Rușavețeanu vor da de zestre surorii lor Elena cei 290 de stânjeni. La 1864 se împrăprietăreau pe moșia Largu și Rușețu - a Boiarolilor - 14 frunțași, un mijlocăș, și un pâlmaș⁶⁷. Ana Boiarolu va primi moșia Cătunu Largu de aici, în 18 august 1872, pe baza testamentului surorii sale Elena Economu. La 1888 solicita efectuarea hotărniciei la moșia lor Largu și Rușețu Ana și Alexandru Boiarolu (Boiaroglu). Inginerul hotarnic va face citațiile necesare pentru vecini fixând termenul operației în zilele de 23 și 24 septembrie același an. Între vecini se aflau Iulian Lărgeanu de la Vernești, statul pentru moșia Largu sau

⁶² Eudoxiu Hurmuzaki, *Documente privitoare la Istoria Românilor*, vol. X, București, 1897, p. 277. În epidemia de la 1829 la Buzău, în intervalul 28 mai – 23 iunie, ciuma a ucis 119 persoane alte 300 fiind bolnave sau suspectate; cf. Ilie Corfus, *Cronica meșteșugarului Ioan Dobrescu (1802-1830)*, în *Studii și materiale de istorie medie*, (în continuare S.M.I.M.), VIII, 1966, p. 393.

⁶³ D.J.A.N.BZ., fond Judecătoria jud. Buzău, dosar 7/1844, f. 2.

⁶⁴ A.N.R., fond Înalta Curte, dosar 151/1841, f. 1.

⁶⁵ D.J.A.N.BZ., colecția Mss., V/11. Episcopul avea o reputație rea în epocă acuzat fiind și de otrăvirea episcopului Chesarie; cf. N. Iorga, *Viața și domnia lui Barbu Dimitrie Știrbei*, în *A.A.R.M.S.I.*, s. II, t. XXVIII, 1905-1906, p. 101.

⁶⁶ A.N.R., fond Mănăstirea Banu, XLIV/24.

⁶⁷ Em. M. Mehtupciu, *Carte de hotărnicie a moșiei Largu – Rușețu din jud. Buzău, plasa Câmpu, com. Largu*, [București], 1889, p. 9. Trebuie amintit că anii 1864-1866 au fost ani deosebit de nefavorabili agriculturii. Ploi diluviene cu durate de o săptămână în 1864 „apa era de o înălțime cum nu se mai văzuse până acum”, secetă în vara lui 1865 și 1866, epizootii etc.; cf. Gheorghe Cristea, *Criza agrară din 1865-1866 și consecințele sale social-economice*, în *Studii și Materiale de Istorie Modernă*, (în continuare S.M.I.MOD), V, 1975, pp.105-107.

Opintiți, dar și pentru Ciorani, Aretia P. Mincu pentru moșia Bâlhacu, prințesa Maria Bibescu pentru Bora – Padina (Macoveiu), foștii clăcași împrumătăreți la 1864 pe moșia Boiarolu⁶⁸. Se aduceau de Boiaroli documente nu prea vechi începând cu cel din 23 martie 1833 care era un legat de Vlad Lărgeanu, fiul polcovnicului Ioan, prin care acesta destina, la împărțirea averii sale, 305 stânjeni de la Largu pentru nepotul Ionică B. Cărcu⁶⁹.

În 1892-1893 intervenea hotărnicia moșiei Scărlătești proprietatea cpt. Gr. Gr. Grădișteanu și a surorii sale Maria. În 1881, Anica Grădișteanu dăruise moșia căpitanului, fratele ei, actul fiind înregistrat la București. Hotărnicia intervenea ca urmare a decesului ultimului și a renunțării Alexandrinei, mama căpitanului, la dreptul ei pentru o rentă anuală de 12.000 de lei. Datorită acestui document avem situația împrumătăririlor de pe moșia Anicăi Grădișteanu din anul 1864. Astfel, se împrumătăreau nouă frunțași, doi pălmași și șase nevolnici⁷⁰. Dacă la alegerea hotarelor din 30 octombrie 1892, la vecinătatea dinspre moșia lui Toma Petcu nu va fi nimeni prezent, ca și la aceea dinspre Ion Mihăescu, la stabilirea hotarelor dinspre moșia Mariei și Elenei Rizo se va prezenta D. Caracala care va pretinde că hotarul dintre moșiile Strâmbu și Scărlătești se afla pe malul drept al apei Stâmbu. Caracala va prezenta și un plan al moșiei Strâmbu executat în 1875 de ing. Adam Sparcovsky neconfirmat de vreo instanță judecătorească. Martori nespecificați și vechiul arendaș al Scărlăteștilor vor declara că mijlocul apei era hotarul. În 31 mai 1893, la stabilirea hotarului dinspre moșia Bora a principesei Maria Bibescu, contesă de Montesquiou Fezensac, se va prezenta procuratorul general al acesteia Oswald Fink. Acesta va declara că linia de hotar era aceea stabilită în hotărnicia de la 1850 a ing. D. Romniceanu, confirmată de tribunalul buzoian în 1852, și de planul și hotărnicia ing. Ion Romniceanu în 1886. În anul 1921 din cei 1.107 locuitori numai 36 mai erau moșneni și, în general, sursele asupra acestei cete sunt, până în prezent, ca și inexistente. În 1930 se recenzau 1.465 locuitori, iar la 1941 se ajungea la 1.800 în 353 de case.

LĂBEȘTI. (SAAC, PH) Menționat documentar era satul în 1612 când un Călin dădea de zestre lui Neguț și fiicei sale Mușa trei locuri de moșie în

⁶⁸ D.J.A.N.BZ., fond Tribunalul Buzău: planuri, hotărnicii, dosar 3/1889.

⁶⁹ Pentru acești stânjeni începea un scandal între Maria, mama decedatului Ionică, cu cumnata sa, postelniceasa Rada, care îi contesta, în aprilie 1838, dreptul de posesie. În august, Maria va câștiga, iar la 12 ianuarie 1842 ea va destina 290 stânjeni pentru nepotul ei Gr. Simion (Rușavețeanu) și 15 fiului postelnicului Costache Macovei, cumnat cu ea. Tatăl lui Cărcu a comandat clopotul de la biserica „Sf. Nicolae” și în tradiția locului se reținea sunetul acestuia pe numele donatorului.

⁷⁰ I. C. Gold, *Act de hotărnicie pentru moșia Scărlătești din județul Buzău, comuna Largu*, București, 1893, p. 2.

hotar „i-am dat partea mea de moșie (...) cum vine funia dupre Pielman, alătura cu Pielman”⁷¹. Un martor era pomenit în 17 mai 1687, când Elena Țăranu vindea la Chiojdu o moșie vărului ei pentru pomenirea fraților ei decedați⁷². Cumpăra egumenul de la Cotroceni aici în 1686 și 1687. În 1706 urmau alte achiziții. Donații către Văleni vor face începând cu 1718 Chelariu Dobre, Stan Goga, iuzbașa Stoica și alții. Barbă Lată, Potorac, Oancea, Otoliță, Dobre și Maria erau moșneni de aici în secolul XVIII⁷³.

LĂCURELILE. (SAAC) Vezi Blestematele

LĂCURENI. (BZ) Forme mai vechi au fost pentru satul de la Bisoca de *Lăcurine* sau *Lacurile*. Apare ca martor de aici un Stanciu, în 15 octombrie 1636, la achiziția făcută de Stan din Păcălești⁷⁴. Mircea uncheașul „de Lăcurine” în 20 mai 1646 vindea pentru un ughi „7 meri și bătrâni și 6 tineri, cu pruni, la Topile”⁷⁵. Frații Radu și Manea Răgălie împreună cu sora lor Briia vindeau, la 8 iulie 1646, pentru zece ughi, partea lor către comisu Apostolache „câtă este în Lăcureni și să va alege jumătate, din hotar până în hotar, și pădure și câmpuri și apă și cu vad de moară”⁷⁶. În 8 iulie 1649 era martor de aici, pentru Păcălești, un Stoian actul fiind scris de preotul Stoica din Zeletin.

LĂGENI. (PH) Înregistrat la 1831 ca sat mixt⁷⁷.

LĂLEȘTI. (BZ) Au fost și forme mai vechi de Lălăești, Lăleasca. Sub forma de Lăleasca este amintit satul în 22 aprilie 1621 la întărirea pentru Turburești⁷⁸.

LĂNEȘTI. (BZ) Probabil pe la 1654 ar fi o atestare.

LĂPOȘEL. (BZ, PH) Un interes aparte istoriografic față de lăcașurile de cult se declanșă înaintea ultimei conflagrații mondiale⁷⁹. Pe o *Evanghelie*

⁷¹ *D.I.R.*, B., XVII/2, p. 99, nr. 105.

⁷² N. Iorga, *Note asupra ...*, p. 101.

⁷³ C. Hoinărescu, *Habitatul rural tradițional prahovean*, Ploiești, 2013, p. 124.

⁷⁴ A.N.R., fond Episcopia Buzău, XLI/8.

⁷⁵ *D.R.H.*, B., XXXI, p. 164, nr. 151. Topile pentru in și cânepă erau obligatoriu situate lângă ape.

⁷⁶ *Ibidem*, p. 246, nr. 219.

⁷⁷ Ion Donat, Ion Pătroi, Dinică Ciobotea, *Catagrafia obștească a Țării Românești din 1831*, Craiova, Ed. Helios, 2000, p. XXIX.

⁷⁸ *C.D.Ț.R.*, III, pp. 28-29, rez. 20. p. 135.

bucureșteană din 1723 se reținea însemnarea logofătului Vasile din care rezulta achiziționarea acesteia, pentru schitul Pietriceaua, la 1770, de către Isaiia monahul. Biserica se ridică la 27 septembrie 1823 de (Costache) Gh. Deșliu biv vel clucerul. Probabil după 1850, Ana Petre Protopopescu din Cislău dăruia acoperământul altarului. Cu cinci sfați și jumătate un *Antologhion* de la 1786 era legat pentru biserica de aici de Albu Simion în 8 noiembrie 1842. În 1873 preotul Ivan Iorgulescu scria că lăcașul de cult „Sf. Gheorghe” se ridicase prin eforturile lui Costache Gh. Deșliu și ale altor locuitori. Gesturi ale obștei pentru dotarea bisericii se vor mai face și în perioada 1855-1859, când se cumpăra clopotul și alte cărți de cult. Între donatorii epocii pot fi amintiți și Petcu Heraru din Călugăreni, Gr. Gheorghe din Lapoșul Nou etc. Pe un *Penticostarion* buzoian de la 1854 se consemna fenomenul din noaptea de luni 22 februarie 1855, ora două, când „s-au arătat în lună cinstita cruce cu două lumini : una din dreapta și alta de stânga”⁸⁰. Se confirma hotărnicia exclusiv hotarul dintre moșnenii Buni și Răi în 12 august 1858.

LĂZĂREȘTI. (BZ) Satul este menționat pe la 1640 într-un document de la mănăstirea Căldărușani.

LĂSTUNI. (RS, VN) Moșia aparținea moșnenilor Dămieni⁸¹. Satul era de tip risipit ca și Siminoc, Trestia, Tinoasa, Valea Mica și Lupoia. În opinia unora satul era un rezultat al legii de împrumut de la 1864, dar aici se recenzau, la 1835, 72 de gospodării⁸². Biserica „Sf. Vasile” se va ridica la 1866, pe terenul rezervat prin legea de la 1864, în urma eforturilor preotului Stan Datcu și ale proprietarului A. Damian ce avea aici o moșie. După doi ani de pauză li se vor alătura, spre finalizare, V. Haiducescu de la Tâmboiști, Toader Gheorghe, Gr. Miha și alți locuitori astfel că la 1 decembrie 1871 intervenea sfințirea⁸³. În 1912 se găseau 19 moșneni între 401 locuitori. Satul aparținător de comuna Dumitrești avea împreună cu cătunul Groapa Mare, în

⁷⁹ C. Săndulescu-Verna, *Biserica din Lăpoșel*, în *Îngerul*, X, 1938, pp. 1120-1124; N. A. Constantinescu, *Biserica din Lapoș și Lăpoșel Buzău*, în *Îngerul*, XII, 1941, pp. 390-392; Idem, *Monumente buzoiene*, pp. 58-59; I. Potlogea, *Bisericile din Lapoș*, în *Îngerul*, 1941, pp. 494-496, 498-502.

⁸⁰ C. Săndulescu-Verna, *Biserica din Lăpoșel...*, p. 1123.

⁸¹ Gh. Constantinescu, *Aspecte istorice și etnografice din comuna Dumitrești*, în *Studii și comunicări*, III, Focșani, 1980, p. 303.

⁸² Constantin C. Giurescu, *Principatele române la începutul secolului XIX*, București, Editura Științifică, 1957, p. 263. Ceva nu este în ordine vis-à-vis de cifre, deoarece la 1831 numărul de familii era de 140.

⁸³ N. Giurcă, *Bisericile din Dumitrești*, în *Cronica Vrancei*, vol. 2, Focșani, Editura DMPRESS, 2001, p. 166.

1930, o populație de 518 locuitori, iar în anul 1941 cifra urca la 654 locuitori în 141 de case. La raionare făcea parte, alături de Tinosu și Poenița, din comuna Poenița.

LECIU. (SAAC, PH) Radu Bucsi cu cetașii săi solicita, la 10 noiembrie 1834, un hotarnic pentru a le deosebi părțile de ceilalți moșneni⁸⁴.

LECOREȚI. (BZ) Era întărit aici, în 14 iunie 1588, Milea Mieros pe partea lui Bucur care nu avusese copii⁸⁵.

LEEȘTI. (RS, VN) „Cinstitul prezident” de la Judecătoria de Slam Râmnic în 24 ianuarie își pune rezoluția pe jalba înaintată de Dinu Chirițoiu și Nicolae Leicoiu care solicitau să se judece cu moșnenii Leești pentru o călcare de moșie. În documentul amintit se sublinia devălmășia reclamanților cu moșnenii, în moșia Gârbovii de Munte, care, la 1814, făcuse obiectul unei hotărnicii efectuate de serdarul C. Filipescu. Acesta „au deosebit stânjienii ce-i dăduse răposatul Asanache Robescu” moșnenii primind o sută de stânjieni „pă care stânjieni i-au și vândut D(umnealui) banului Filipescu puindu și pietre”⁸⁶. Cei doi jeluitori arătau că, nemulțumiți fiind, au mers „la Divanul Mării Sale domnului Caragea”. Aici li se vor da 25 de stânjieni „iar stânjieni 75 au rămas ca să ni-i luăm noi din trupul D: banului”. Președintele instanței va fixa data de 10 februarie pentru înfățișarea părților și de aici porunca adresată moșnenilor – „să vă sculați a veni în înfătoșare cu jeluitorii”. Cu hatmanul Nicolae Filipescu ajungeau moșnenii de aici să se judece pentru stânjienii de moșie călcați la 1835. În document moșnenii arătau că la „hotărnicia făcută în leat (1)818 ni s-au luat stânjieni 100 căci noi din descălicătoare suntem moșneni cu sumă de stânjieni” din care „ni s-au hrăpit hârtiile toate de către alți moșneni tovarăși de moșie Leicoiești Chirițoi unde la hotărnicia făcută le arătăm la dumnealor boierii hotarnici cum și vechilului dumnealului răposatului banului Costandin Filipescu”. Se va insista ca partea ce li se alesese să o vândă banului de față fiind vechilul acestuia Matei Greceanul care le va elibera o adeverință din care rezulta că banii îi vor primi ulterior. Vor trece 17 ani până când arendașul moșiei Filipească „ne-au chemat și întrebându-ne cu ce alcătuire șădem în această moșie noi am scos înscrisul de la mâinile noastre”. Moșnenii vor face imprudența de a da documentele ce le mai aveau și chemați „la curtea boierească cu mare zor ne-au întrebat cu ce hârtii mai avem de moșia noastră

⁸⁴ D.J.A.N.PH., fond Judecătoria jud. Saac, dosar 1087/1834, f. 1.

⁸⁵ D.I.R., B., XVI/5, p. 367, nr. 386.

⁸⁶ D.J.A.N.BZ., fond Judecătoria jud. Rm. Sărat, dosar 23/1832, f. 1.

noi ca niște proști ce suntem am dat toate hârtiile și cetindu-le ne-au hrăpit”. De aici cererea de a se prezenta la judecată⁸⁷. În 1921 existau aici șase răzeși între 95 de locuitori. Recensămintele legau localitatea de Coroteni. Recensământul din 1930 aducea cifra de 171 de locuitori, cifră care va urca în 1941 la 233 persoane în 58 de case. La 1950 aparținea localitatea de comuna Slobozia Bradului, alături de Cornetu, Coroteni, Obrejița, Olăreni și Valea Beciului.

LEICULEȘTI. (BZ) Denumiri mai vechi au fost *Stupina Barbului*, *Lăiculești*, *Liculești*. Cu numele venit, probabil, după pârcălabul Leicoiul „din sud Buzău”, căsătorit cu Safta, fiica căpitanului Avram din Curculoiul⁸⁸. Originile satului sunt încă neclare și va mai trece timp până când acestea vor fi decriptate. Biserica „Sf. Arhangheli Mihail și Gavril” se va ridica pe la 1668-1669 de vel căpitanul Barbu Bădeanu, cu soția sa Rada, odată cu stăreția și arhondaricul beneficiindu-se și de ajutorul lui Antonie Vodă din Popești (1669-1672). În fond, vodă a dus lucrările spre finalizarea din 1672 fiind îndatorat față de Bădeni pentru ajutorul primit de la aceștia în înfruntările cu Leon Vodă (1664-1669). În 1671 și 1680 apare localitatea și în arhivele episcopale⁸⁹. Sub forma de Lăicolești este amintit satul la 9 ianuarie 1792 în chiar mijlocul unor neînțelegeri dintre moșnenii Predeleni⁹⁰, dar se mai poate menționa și denumirea de Stupina Barbului de la mănăstirea de călugări din sat fondată, așa cum aminteam, de vel căpitanul Barbu Bădeanu. La Bădeni se dădea o carte de cercetare isprăvnicască la, 7 februarie 1804, în urma procesului celor de la Leiculești cu moșnenii Bădeni, dar și cu mănăstirile Bradu și Berca⁹¹.

Primiseră, în 2 septembrie 1817, moșnenii o parte din moșia moșnenească în urma unei învoieli întărită de Vodă Alexandru Suțu. „Uitând” de învoiala de la 1817, se ajunsese în fața instanței bucureștene de lângă Biserica Albă de pe podul Mogoșoaiei⁹². Nu se cunoaște împrejurarea prin care mănăstirea de aici a devenit metoh episcopal ea fiind anterior închinată mănăstirii Văcăreștilor care la rândul ei era închinată Sfântului Mormânt. La 28 mai 1838 intervenea hotărârea Înalțului Divan în procesul dintre moșnenii Bădeni de la Saac⁹³ și cei Leiculești tot de acolo. În jalba ce o înaintaseră

⁸⁷ Ibidem, dosar 856/1835, f. 1-2.

⁸⁸ G. Cocora, *Episcopul Cosma al Buzăului (30 septembrie 1763 – 9 octombrie 1787)*, în GB, XXII, 1963, nr. 7-8, p. 722, n. 58.

⁸⁹ *Dicționarul toponimic al României. Muntenia*, (în continuare *D.T.R.M.*), 4, p. 178.

⁹⁰ A.N.R., fond Mănăstirea Mihai Vodă, XIII/10.

⁹¹ Idem, fond Episcopia Buzău, XVI/59.

⁹² Idem, fond Înalțul Divan, dosar 14.453/1832, f. 1-2.

⁹³ Moșnenii de la Bădeni sunt pomeniți și la 20 iunie 1702, când se hotărâcea moșia de aici la cererea mănăstirii Bradu și a stolnicului Mihalcea.

Departamentului Dreptății moșnenii subliniaseră și trecerile lor prin fața instanțelor până la Înalțul Divan în procesul cu Bădenii „pentru dreapta strămoșască parte ce știm că avem în hotarul Bădeni”⁹⁴. Ei solicitau respectarea actului din 2 septembrie 1817 „după care stăpânim până acum”.

Cu epitropia mănăstirilor Sf. Mormânt se vor judeca moșnenii Leiculești în iunie 1840, egumenul de la Berca fiind și el implicat în luna august. În 27 noiembrie 1840, moșnenii Simion logofătul, Petre Tudor, Radu sin Vasile, Mihalcea sin Andrei, Costea sin Mihai și alții subliniau că aveau neînțelegeri cu epitropia încă din 1839⁹⁵. Hotărnicia din 6 martie 1684 dată lui Barbu Bădeanu pentru părțile cumpărate în Budeni era unul din actele aduse ca probe. Urma zapisul din 1 mai al surorilor Vișa, Sora și Anca, fetele unchiașului Neagoe prin care vindeau jupânului Barbu sin Barbu Bădeanu partea lor de moșie din siliștea Miluiților, un moș întreg, „cât se va alege tot hotarul și lung din slemnea Sărății până în obârșia văii Negre”⁹⁶. Acum se va prezenta și cartea de hotărnicie a clucerului Mănilă Bădeanu și a altor șase boieri, din 29 mai 1722, dată pentru moșiile mănăstirii Barbu din care rezultau 438 de stânjeni „după cum scrie cartea a 24 boieri hotarnici de mai nainte și lipsind o piatră despre Sărata au pus-o și la moșia Miluiți unde chemând față pă moșii moșneni le-au cerut cărțile de moșie ca să vază cine cât ține (...) și zic numiții boiernași ca să stăpânească mănăstirea Barbul jumătate moșia și moșnenii jumătate”. Hrisovul din 16 octombrie 1722 era în fapt întărirea domnească a hotărniciei din luna mai. O altă măsurătoare a moșiei o va efectua la 8 iulie 1818 stolnicul Constantin. La prima trăsură în Predealul Buzăului se ajungea la 3.184 stânjeni, la cea de a doua de la mijlocul moșiei, la Fântâna Romaneștilor, rezultau 1.621 stânjeni, iar la cea de a treia „la capul moșiei 1260 stânjeni i schitul Ciolanu stânjeni 150”. În 25 iunie 1819, boierii desemnați să examineze jalba egumenilor celor patru mănăstiri ale zonei - legată de moșia moșnenilor Bădeni - declarau că „după judecată ei au avut înaintea Măriei Sale domnului Ioan vodă Caragea orânduindu-să hotarnic din partea amândorora părților ca din hotarul Bădeni să dea întâi stânjenii schiturilor și apoi ce moșie va prisosi să rămâie pă seama moșnenilor”. Urma cearta dintre lăcașuri când la, 21 septembrie 1820, schitul Barbu cotesta 12 stânjeni luați de Ciolanu contra anaforalei din 1819. Complicata speță a fost cu o latură benefică pentru cei de mai târziu, deoarece acum se vor prezenta și alte documente cum ar fi cartea de hotărnicie din 20 iunie 1702, a răposatului ban C. Știrbei care, măsurând, prin trei trăsuri, ajunsese la suprafața de 2.200 de

⁹⁴ D.J.A.N.BZ., fond Judecătoria jud. Buzău, dosar 566/1854, f. 8.

⁹⁵ Pentru debutul ostilităților vezi dosar 490/1839 de la judecătoria buzoiană.

⁹⁶ D.J.A.N.BZ., fond Judecătoria jud. Buzău. Condiți, dosar 1/1840, f. 137.

stânjeni „dar nu arată pă unde au făcut trăsurile”. Banul dăduse atunci mănăstirii Barbu și lui Mihalcea stolnicul nu mai puțin decât o mie de stânjeni. La 3 ianuarie 1704 obțineau un hrisov mănăstirea Barbu și stolnicul Mihalcea „ca să le fie moșie în satul Bădeni”⁹⁷.

Tot în cadrul marelui proces de la 1840 se adusese și un document referitor la 1.266 de stânjeni și terenurile din Dealul cu viile, stăpânite, în proporție de 2/1, de mănăstirea Berca și moșneni. Mănăstirea deschisese acțiune împotriva moșnenilor la 31 decembrie 1785. Se adusese și hotărnicia răposatului serdar Mihai, din 30 iulie 1806, „ce au fost orânduit ca să hotărnicască moșiile ce are mănăstirea Bradu în sud Saac și sud Buzău”⁹⁸. Prima oară a mers serdarul la Bădeni, în Predealul Buzăului, unde va începe măsurătorile în prezența moșnenilor „punând sfoara din piatra moșiei Greci a mănăstirii „Sf. Gheorghe Nou” au tras-o în jos până în moșia Isvoranului stânjeni 3139 din care au dat moșnenilor Bădeni stânjeni 994 și mănăstirii Bradu și Berca stânjeni 1645 și mănăstirii Barbu stânjeni 500”. Se venea și cu înscrisul moșnenilor din 2 ianuarie 1817 prin care încheiaseră ostilitățile cu mănăstirile, hotărnicia din 1788 a șetrarului Ioniță, aceea din 1806 a serdarului Mihai Grecea, zăpășit de învoire de la 1743 a cinci moșneni dat lui Dragomir și lui Petre cu cetașii lor pentru prigonirea ce au avut-o pentru 357 de stânjeni „ce merge din apa Nișcovului până în piatra Predealului s-au învoit între dânșii ca să ș(t)ie acești stânjeni”. Între ultimele documente arătate instanței se va fi aflat și hrisovul de întărire din 6 martie 1684 dat lui Barbu Bădeanu vel logofătul pentru cumpărăturile efectuate de acesta la Bădeni și Cățăoani. Se va ajunge la 1840 la înțelegere? Parțial, s-ar putea spune, deoarece confruntările dintre moșneni și lăcașurile zonei vor mai continua și în deceniile următoare până la marea spoliere a anului 1864.

Nu trebuie uitat procesul dintre moșnenii de aici cu Bădenii la 28 mai 1832 hotărându-se împărțirea moșiei după menționatul act din 1817 și după porunca domnească din 1820. Pentru plata unui vechilet, în 1842, Simion Leiculescu, moșnean Leiculesc, se va judeca cu moșnenii Bădeni. Planul moșiilor episcopale Leiculești și Bărbuncești era executat în 1842 de Luca Petrovici, ajungând ulterior în arhivele Bucureștilor.

Nedelcu și Mincu, fiii lui Popa Dima, precum și Calciu, ginerele acestuia încă din 11 septembrie 1831 se adresaseră judecătoriei în legătură cu unii dintre moșnenii Leiculești. Reclamanții arătau „că ei aflându-se moșneni de la părinții lor în moșia Leiculeștilor tot într-un trup cu pomeniții pârâți, după

⁹⁷ Ibidem, f. 149.

⁹⁸ Ar fi de amintit și scutirile de sărărit date lăcașului la 11 mai 1697, dar și mai înainte, în 7 ianuarie 1674; cf. Aurora Ilieș, *Știri în legătură cu exploatarea sării în Țara Românească până în veacul al XVIII-lea*, în S.M.I.M, I, 1956, p. 193, n. 5.

judicata ce s-au urmat cu moșnenii Bădeni alegându-să moșia lor și-au luat drepturile lor atât din livezi, cât și din venitul pădurii după dreptul moșiei”⁹⁹. La mijloc se afla și o cârciumă, spre finalul procesului arătându-se că „de vreme ce pomeniții reclamanti nu înfățișează hârtii doveditoare cererii lor, nici pravilnice dovezi de deslușire” se ajungea, la 4 mai 1845, la pierderea acțiunii din instanță, deși la 18 mai 1843 se menționa o „Împăciuită”¹⁰⁰. Episcopia se afla în proces cu moșnenii pentru moșia Berca Bădeni la 5 februarie 1850¹⁰¹. Spre 1853, deschiseseră aceștia și o acțiune împotriva moșnenilor Bădeni și a mănăstirii Barbu pentru o bucată de pământ pe care o considerau ca fiind a lor¹⁰². Peste doi ani în, Leiculești-Munteni se mai aflau doar 56 de moșneni proprietari.

Neînțelegeri se vor ivi și în sânul obștei și la 1858, când se vor judeca moșnenii cu unul dintre ai lor, același Simion Leiculescu, pentru niște stânjeni de moșie, proces ce se va prelungi până în 1860¹⁰³. Inginerul hotarnic M. Al. Iarca se adresa la, 4 aprilie 1871, președintelui Tribunalului Buzău anunțându-l că a înmănat copii de pe hotărnicia moșiei Leiculești proprietarului acestuia, Ghiță (Popa) Popescu și moșnenilor Leiculești. Despre ultimii se făcea precizarea că se trăgeau din moșii Petre, Stânla și Dicu. Urma ca și moșnenii Leiculești din Tisău, care erau urmașii moșului Negomir, să primească și ei o copie¹⁰⁴. Mănăstirea Barbu se reînființa la 1871 prin aducerea maicilor de la schitul „Sf. Gheorghe” de la Bozioru în urma surpării acestuia¹⁰⁵. În calitate de codevălmaș apare, în 16/28 octombrie 1888, Ion M. Paraschiv care trebuia să acopere o sarcină fiscală a părintelui său decedat.

Mai apărea localitatea din nou sub forma de Stupina Barbu pe la 1892 când avea 250 de locuitori. Tot acum moșnenii nu mai aveau în proprietate decât 180 ha, pentru ca la 1912, această suprafață să se reducă la 96 ha¹⁰⁶. În pretoriul tribunalului buzoian se preconiza ca la 20 august 1883 să se vândă la licitație cinci stânjeni ai decedatului Mihai Paraschiv „ce îi posedă în

⁹⁹ D.J.A.N.BZ., fond Judecătoria jud. Buzău. Condiți, dosar 10/1845, f. 51.

¹⁰⁰ Idem, Opis suplimentar, dosar 1/1841, f. 122.

¹⁰¹ A.N.R., fond Episcopia Buzău, dosar 342/1850, f. 1.

¹⁰² D.J.A.N.BZ., fond Judecătoria jud. Buzău, dosar 565/1853; 566/1853. Vezi și dosarul 145/1853 referitor la hotărnicia moșiei și vecinii acesteia; ANR, fond Ministerul Justiției. Civile, dosar 134/1853, f. 1-6.

¹⁰³ D.J.A.N.BZ., fond Judecătoria jud. Buzău, dosar 149/1858, f. 1.

¹⁰⁴ Idem, fond Tribunal jud. Buzău, dosar 47/1872, f. 47.

¹⁰⁵ E. Lupu, *Ctitori și ctitorii la Curbura Carpaților în veacurile XIV-XVIII*, Iași, Editura Doxologia, 2011, p. 115.

¹⁰⁶ În acest an se înregistrau aici 72 de moșneni între 290 locuitori.

indiviziune cu ceilalți moșneni”¹⁰⁷. Interesat, în primul rând, era fiul Ion M. Paraschiv. Din *Amenajamentul* pădurii Leiculești, din anul 1941, rezulta că obștea avea așezământul autenticat la judecătoria ocolului Merei la nr. 4/1916¹⁰⁸.

Judecătorul Romulus Nistor, de la Judecătoria de Ocol Merei se deplasa, în 10 februarie 1925, la Tisău pentru a se proceda la predarea administrației obștii. În 16 mai 1926 obștea este amintită în legătură cu exploatarea pădurii.

O încercare de infiltrare în obște se producea la 22 decembrie 1930 când Alexe M. Vasile solicita să se judece cu obștea Leiculești Bădeni din comuna Tisău. El sublinia cauza acțiunii sale prin faptul că achiziționase în 1909, de la Gh. R. Mazilu, 1.240 m.p. teren moșnenesc. Mazălu cumpărase terenul de la moșnențele Ioana Marin Lovin și Maria Nicolae Butoi tot în același an „pământ vad de moară în suprafață de 1240 m.p. cu moara de pe el, situată în satul Leiculești și învecinată la răsărit cu drumul satului, la apus cu Ioniță Șt. Petre și Gh. Vasile, la nord cu Pavel Andrei și la sud cu Gheorghe I. Nistor”.

De aici cererea lui A. M. Vasile de a fi trecut „în tabela Așezământului Obștei moșnenilor Leiculești Bădeni și în Registrul special de drepturile moșnenilor”¹⁰⁹. Judecătoria Rurală Buzău va da Cartea de judecată nr. 20 din 16 ianuarie 1931. În document instanța arăta că demersul lui Alexe M. Vasile se baza pe art. 35 din Codul Silvic. În prezența președintelui obștei G. Teodorescu și a lui A. Vasile, asistat de av. G. Pliniceanu, instanța din oficiu va pune în discuție problema competenței sale în a se pronunța asupra „unei cereri bazată pe acte de cumpărare de drepturi indivize moșnenești achiziționate înainte de constituirea obștei conform art. 29 cod silvic”. Avocatul Pliniceanu va susține că instanța era îndrituită să judece cauza. Totuși prevalându-se de menționatul art. 35 din Codul Silvic și subliniind că acesta era în fond o lege specială va trimite spre soluționare cauza la secția I-a a tribunalului buzoian.

Se vor ivi reclamații între membrii obștei, greu constituită după 1910 în baza prevederilor Codului silvic. Ele porneau, în septembrie 1930, de la arendarea unor terenuri fără acordul tuturor. În mod oficial judecătorul D. Tomoșoiu, la 28 noiembrie 1931, lua cunoștință de voința moșnenilor de a ieși din indiviziune, voință ce se accentuase după 1928. Cu un an mai devreme moșnenii figurau cu o pădure de 100 ha din care 20 ha erau locuri goale pentru ca, în 1929, această pădure să figureze cu 81,52 ha¹¹⁰. Oficiul Național al

¹⁰⁷ „Monitorul Oficial”, nr. 61 din 19 iunie/1 iunie 1883, p. 1254.

¹⁰⁸ D.J.A.N.B.Z., fond Ocol silvic Tisău, dosar 27/1930-1945, f. 157.

¹⁰⁹ Idem, fond Tribunal jud. Buzău, dosar 50/1931, f. 1.

¹¹⁰ Idem, fond Ocol silvic Tisău, dosar 19/1927, f. 23.

Cooperației în decembrie 1936 făcea unele diligențe pentru acțiuni de control a gestiunii obștei. În urma efectuării controalelor va rezulta demiterea consiliului de administrație și înlocuirea acestuia cu unul provizoriu, iar pentru tăierile abuzive din păduri se întocmeau acte de trimitere în judecată. Având în vedere exproprierile ce urmau să se facă pentru calea ferată Valea Nișcovului se convoca o adunare extraordinară a obștii în 16 aprilie 1938. Cu această ocazie urma să se discute și continuarea lucrării de divizare aprobată de adunarea generală la 22 martie 1928. Leiculeștii anului 1930 numărau 287 locuitori și numărul acesta va scade la 265 în 1941. D. Tomoșoiu de la Judecătoria rurală Buzău încheia la 28 noiembrie 1931 un proces verbal referitor la adunarea generală a obștei Leiculești-Bădeni și la alegerea noului consiliu de administrație, ieșirea din indiviziune și exploatarea a două parchete de pădure. În Tabloul de drepturi, întocmit în 1 mai 1938, figurau 204 moșneni între care Mazilii cu 66 de stânjeni, cei din neamul Boțoacă cu 22, Margareta I. Șt. Petre tot cu 22 stânjeni și 7 palme, Maria Butoi, Dobrița I. Călin și Aurica C. Câmpeanu la fel.

Din *Amenajamentul* pădurii Leiculești din decembrie 1941 rezultau trupurile „cel Mare” (56 ha), „la Fântână” (1,70 ha), „la Icoană”, „la Piuă”, „la Poiană”, „fața Surlei”, „fundul Bubuleciu”, „la Titilă”, „din Țarină” și „din Grădini”. Se realegea consiliul de administrație al obștii în 12 septembrie 1943 compus din C. Bratu, N. N. Cristofor, Iorgu Andrei, N. Nițu, C. C. Cantea și Gh. Matei. Odată cu acțiunile guvernului Groza tensiunea în zonă va crește deoarece comisiile de expropriere vizau direct unele terenuri ale moșnenilor¹¹¹.

LELEȘTI. (PH) Ca moșneni sunt menționați la 15 mai 1645 Oprea Florescu și Toader pe când cercetau situația de la Stroiasca.

LEMNĂREȘTI. (SAAC, BZ) Parte de sat la Valea Viei, Pătărlagele.

LERĂ. (SAAC, BZ) Un Lera, fiul moșneanului Stan din Chiojdul Mic este menționat la începutul secolului al XVIII-lea¹¹². La mâna stolnicului Mihalcea dădeau zapis moșnenii în 26 august 1705 pentru moșie¹¹³. În 1835 se numărau 20 de gospodării. Ion Păltineanu din Mlăjet la 3 septembrie 1871 contesta la tribunalul buzoian aducerea la îndeplinire a unei învoieli cu moșnenii din hotarul Leresc. Pentru neplata unor taxe procurorul va cere

¹¹¹ Ibidem, dosar 27/1930-1945, f. 6-9.

¹¹² Horia Constantinescu, *Legăturile Cantacuzinilor cu valea Bâscii Chiojdului*, în *Îngerul*, XIV, 1942, nr. 5-9, p. 163.

¹¹³ A.N.R., fond Episcopia Buzău, Rola 7, c. 473-475.

suspendarea cauzei¹¹⁴. Apar cu această ocazie moșnenii Drăgulinești, Pitilicii, Blidișoi și Bebilești. La ultimii grafia fiind dificilă avem rezerve asupra lecturii. În 1912, la recensământ existau aici 61 de moșneni. Satul avea la 1930 exact 500 de locuitori, iar în 1941 se ajungea la 613 în 128 de case.

LEOTEȘTI. (RS) Un negustor de animale din *Lerotești* era reținut la 1545 la Brașov. Între martorii de la 3 august 1632 la vânzarea lui Pătru Buzea din Glaveș se afla și un Coman de aici¹¹⁵. Între boierii luați pe răvaș domnesc în 11 septembrie 1633 se va afla și Pătru din Leotești. Cumpăra aici vodă de la fiii lui Chisar postelnicul în 12 februarie 1638 peste o mie de stânjeni pentru suma de 180 de ughi. Plasa Leoteștilor era amintită la 9 iulie 1639. Vindea un Micu către nașul Cârstea 20 de stânjeni în, 4 mai 1645, cu 35 de bani stânjenul, martorii fiind de aici. Pătru Roiu se afla în 3 august 1645 între cei desemnați să aleagă partea lui Vlad Colțeanu de la Albești. Nepotul lui Ilie cel Bătrân din Dragosloveni vindea în 22 august 1647 ocină la Leotești, partea lui Dragotă, către jupanul Anghel pentru suma de 1.200 de aspri. Martorii tranzacției au fost Radu Ciociolete din Gugești, paharnicul Filip din Dragosloveni și alții din Modruzeu¹¹⁶. Fiicele lui Radu Ciuciulei, Marula și Costanda, vindeau la 20 februarie 1659 o moșie de aici către Anghel din Dobrosloveni¹¹⁷. O danie de moșie avea loc aici în 29 ianuarie 1696.

LEOTEȘTI. (SAAC, BZ, PH) În vechime satul dispărut¹¹⁸, de lângă Căldărușanca – Mizil, s-a mai numit și *Gureni*, *Leutești*, *Leuțești* sau *Leoteasca*¹¹⁹. Apare localitatea cu activitate de comerț în perioada 1503-1554 în arhivele brașovene. Una din primele atestări documentare datează din perioada 1554-1557 când vornicului Stănilă i se întăreau satele între care se enumerau Loloieștii, Cepturile, Bădenii, Leuteștii și altele. În fapt era o înțelegere de moștenire reciprocă -*tontină*- între vornic și soția sa Neacșa, iar după decesul celor doi toate satele urmau să revină mănăstirii Vărbila¹²⁰.

În august <1567>, probabil tot lui Vlad cu cei doi frați ai săi, Lupu și Dragne, li se întărea o ocină din Leutești „partea lui Stoica din Bădeni toată, oricât se va alege”. Și de la un Cracea și de la Rădivoiaie din Udați cei amintiți

¹¹⁴ D.J.A.N.BZ., fond Tribunal jud. Buzău, dosar 157/1871; 158/1871; 159/1871.

¹¹⁵ D.R.H., B., XXIII, pp. 608-609, nr. 407.

¹¹⁶ C.D.Ț.R., VI, p. 348, rez. 914.

¹¹⁷ A.N.R., colecția Achiziții Noi, MMXMLXXVII/7, 7a.

¹¹⁸ Ioan M. Romniceanu, *Carte de hotărnicie pentru moșia statului Glodeanu Sărat din județul Buzău, plasa Tohani*, București, 1873; N. Stoicescu, *Bibliografie...*, I, p. 398.

¹¹⁹ Petre Ștefan, *Tipograful Coresi, logofăt pământean*, în *Limbă și Literatură*, XVII, 1968, p. 17.

¹²⁰ D.R.H., B., V, pp. 30-31, nr. 27.

mai făcuseră și alte achiziții. Se va reține și că unele din cumpărături se efectuaseră „pe când a fost foamete mare, în zilele răposatului Radul voevod Călugărul”¹²¹. El fusese contestat în drepturile sale de un Tatu și de un Chesar¹²². Se ajunsese astfel la 12 boieri desemnați să cerceteze cauza. Un Balea, fiul lui Stepan și nepot al altui Balea, era atras într-o judecată pentru o ocină din Bădenii Saacului în urma demersurilor lui Tatul și Chesar care susțineau că ei posedau ocina lui Balea al Dobrei. Ajungându-se la mărturia a 12 boieri, în 6 ianuarie 1569, se arăta că aceștia „au umblat și au cercetat și au aflat și au ales cu sufletele lor că Tatul și Chesar nici un amestec cu partea lui Balea al Dobrei de la Bădeni, ci astfel au întocmit acei 12 boieri pe Balea, fiul lui Stepan cu Tatul și cu Chesar ca să ție Balea, fiul lui Stepan, din Bădeni partea lui Balea al Dobrei, toată, iar în Leotești amestec să nu aibă”¹²³. O înfrățire a logofătului Coresi cu jupânița Caplea se producea la Leoteștii de Câmp, în 30 iunie 1575-1576¹²⁴. Leoteștii de la Pod apar la 1638¹²⁵.

Nu trebuie uitate achizițiile de aici din iunie 1576 efectuate de către Coresi logofătul de la Tatul și de la soția acestuia Caplea, cei care donaseră un vad în Albeștii Saacului către mănăstirea „Sf. Nicolae” de lângă Gherghița¹²⁶. Mai este amintit satul și în 21 iunie 1576 o dată cu întăririle date vistierului Mihnea.

De la un Dragnea și un Vlad cumpăra „de peste tot tot hotarul” vii și pământ, pentru câteva mii de aspri, Drăgan din Urлаți. La 5 iunie 1598 acesta primea întărirea domnească¹²⁷. De localitate este legat numele unuia dintre boierii însărcinați de Mihai Viteazul să încheie tratatul de la Alba Iulia cu Bathoreștii din 20 mai 1595. Chisar vornicul se situa între boierii cu oarecare pondere între cei din Curbură alături de un Mítrea de la Hotărani, vistierul Dan Danilovici sau logofătul Dumitru de la Ceptura care vor înfrânge, în colaborare cu Bathory, restul delegației și care vor semna dezonorantul tratat¹²⁸. Portarul

¹²¹ *Ibidem*, VI, pp. 52-53, nr. 39.

¹²² Chesar făcea parte probabil din neamul Rudenilor; Apud Emanoil Hagi – Mosco, *Boierii lui Mihai Viteazul*, în *Analele Olteniei*, nr. 43-44, p. 19.

¹²³ *D.R.H.*, B., VI, p. 155, nr. 123.

¹²⁴ *Idem*, VII, p. 232, nr. 310.

¹²⁵ A.N.R., fond Mănăstirea Căldărușani, XXXIII/2.

¹²⁶ *D.R.H.*, B., VII, pp. 317-318, nr. 232.

¹²⁷ *Ibidem*, XI, p. 397, nr. 297.

¹²⁸ Este de fapt partea buzoiană a delegației ce se opunea celei domnești cu proprietăți și rădăcini spre Oltenia. Era o continuare a unui conflict mai vechi cu cei de dincolo de Olt ce distruseseră, în mare parte, boierimea Curburii cu ajutor de la sud de Dunăre venit de la rudele musulmanizate ale Craioveștilor ce ocupau poziții de forță de la Vidin spre Giurgiu; cf. Ion Ionașcu, *Mihai Viteazul și autorii tratatului de la Alba Iulia (1595)*, în *Anuarul Institutului de*

Dan cumpăra, la 11 ianuarie 1610, de la Caraiman, partea acestuia „stânjeni 45 și în lung și în lat peste tot hotarul” pentru suma de 1.100 de aspri¹²⁹.

Doi frați, Stan și Anghel, în 27 noiembrie 1611, la Târgoviște, aveau parte de o întărire domnească pentru câteva pogoane de vie. În document se va face și o precizare importantă referitoare la situația economică de pe atunci „Și când a cumpărat Stan cu fratele său Anghel această vie și ogoare de loc și parte dintr-un vad de moară și toate câte sunt mai sus spuse, ei au întrebat toate rudele lor, acești numiți oameni mai sus spuși și pe toți megiașii din jurul locului: voiesc să cumpere ei sau nu, iar ei au zis că nu pot să-și țină dedinele și viile lor și toate câte sunt mai sus spuse, necum să cumpere alte dedine și vii”¹³⁰. Vtori postelnicul Ghinea, nepotul lui aga Leca era întărit în Măgureni Prahovei și la Leutești „din partea lui Cărăman, jumătate du preste tot hotarul” în 19 august 1614¹³¹. Și în 17 septembrie 1619 problema se va relua în aceeași termeni¹³².

Interveneau vânzări de moșii aici la 12 și 20 februarie 1638 – spre mănăstirea Căldărușani, dar și în 4 mai 1645, documentele dăinuind în arhiva lăcașului¹³³. Lioteștii sunt pomeniți și în 22 ianuarie 1639, legați de Iordache de la Cozlegi. S-a mai numit și Gureni (Saac) și documentul din 1640 în care se pomeneste de o moșie a Căldărușanilor confirmă denumirea¹³⁴. Stoica Tatul era aldămașar în 2 august 1640, când Vlad armașul din Cucuteni vindea 11 stânjeni de moșie din Jurubești, partea Opricăi¹³⁵. Mai este amintit satul în 20 septembrie 1640, iar hotarul era menționat în 25 mai 1643¹³⁶. În 1642-1643, apare ca martor de aici Micu (Graor) Graur¹³⁷.

Pe când se efectua hotărnicia pentru moșiile mănăstirii Căldărușani de un număr de 24 de boieri, la 28 mai 1643, a venit un Coman Răspopol care a arătat că Stepan de la Leutești vânduse agăi Leca alături de Semaci și Caraiman. Între martorii menționați în 1643 pentru moșiile lui Lupu vornicul se afla și menționatul Micul Graor. Ca hotarnic era pomenit în 20 decembrie 1643 și Manea Părlat de la Leotești¹³⁸. Din partea lui Dragotă, vindea la 22 august

Istorie și Arheologie, V, 1962, p. 137. Vezi și N. A. Constantinescu, *Un livre oublié sur la révolte de Pasvan – Oglou*, în *RHSS*, XVI, 1939, nr. 7-9, pp. 253-264.

¹²⁹ Pavel-Mircea Florea, *Noi documente munteneste*, II, în *SMIM*, XV, 1997, p. 224, nr. 30.

¹³⁰ *D.I.R.*, B., XVII/2, pp. 25-26, nr. 28.

¹³¹ *Ibidem*, p. 319, nr. 281.

¹³² *Ibidem*, XVII/3, p. 422, nr. 380.

¹³³ A.N.R., fond Mănăstirea Căldărușani, XXXIII/2; 3.

¹³⁴ Damian Stănoiu, *Mănăstirea Căldărușani*, București, 1924, p. 76.

¹³⁵ *C.D.Ț.R.*, V., p. 78, rez. 152.

¹³⁶ A.N.R., fond Mănăstirea Căldărușani, XXXIII/4.

¹³⁷ *D.R.H.*, B., XXVIII, p. 717-718, nr. 590.

¹³⁸ A.N.R., fond Mănăstirea Căldărușani, XXXI/5.

1647, Elie, nepotul lui Ilie cel Bătrân din Dragosloveni, documentul fiind scris de preotul Florea din Bughești¹³⁹. Pătru din Leotești va face parte din grupul de 12 boieri luați pe răvaș domnesc¹⁴⁰, în 11 noiembrie 1650, iar moșneanul Tanasie se va număra între 12 jurători pentru moșnenii de la Găvănești în 30 mai 1652 și în 27 noiembrie 1652 sau pentru episcopie în, 26 decembrie 1652¹⁴¹. Încă doi martori, Vlad și Stan, sunt pomeniți în 20 iulie 1652 pentru o ocină din hotarul Bețivilor. Mai mulți martori sunt reținuți în 10 martie 1653, pentru vânzarea unei ocini din Mihneasca¹⁴². În 15 aprilie 1653 un Ion cu fiul său erau desemnați să participe alături de alți boieri hotarnici pentru delimitarea unor moșii episcopale. Acum localitatea era grafită Liotești¹⁴³.

Mai apare localitatea cu ocazia unor alegeri și împietriri de moșie din 3 octombrie 1654, când la operațiune au participat, între ceilalți 22 de boieri, și un Tanasie și Anghel de aici¹⁴⁴. Plasa Leoteștilor era amintită și la 12 ianuarie 1655, cu ocazia unor întăriri date căpitanului Deliu. Numai jupânul Anghel din Dragosloveni va putea cumpăra la 20 februarie 1659 de la fetele lui Radu Ciuciulete „neafându-se nimeni să dea bani”. Gestul de datora faptului că ele doreau ca acum să-și poată pomeni părinții așa cum trebuia deoarece aceștia decedaseră „negrijiți”. Alte vânzări de terenuri se produceau în 12 aprilie 1690, iar în 29 noiembrie se desfășura o înfrățire cu danie¹⁴⁵. Se emitea o carte de alegere de hotare la 2 iunie 1692, urmată de o vânzare în 21 noiembrie același an. Peste șase ani, în 16 iunie, se alegeau din nou hotarele de aici. O nouă înfrățire urmată de o danie, poate o vânzare mascată, se producea la 6 decembrie 1702¹⁴⁶. În gorganul cu piatră avea loc o vânzare de terenuri la 7 iulie 1706, iar în 7 martie 1708, se adevereau hotarele pentru ca peste o săptămână să se definitiveze hotărnicia. De fapt anul 1708 și cel următor vor fi anii aglomerați cu asemenea lucrări în înghesuiala de la vânzări sub fiscalitatea deosebită a Brâncoveanului. Aceeași situație este valabilă și pentru perioadele 1718-1721, 1738-1745 când era amintită și moșia din proximitate Mihneasca¹⁴⁷. În 21 aprilie 1719, în siliștea Leoteștilor, vindea Hera Stepan cu

¹³⁹ *D.R.H.*, B., XXXII, p. 249, nr. 227.

¹⁴⁰ *C.D.Ț.R.*, VII, p. 101, rez. 263.

¹⁴¹ *D.R.H.*, B., XXXVII, p. 165, nr. 188; p. 302, nr. 326; p. 313, nr. 338.

¹⁴² *Ibidem*, XXXVIII, p. 87, nr. 72.

¹⁴³ *Ibidem*, p. 117, nr. 101.

¹⁴⁴ *C.D.Ț.R.*, VIII, pp. 196-197, rez. 398.

¹⁴⁵ A.N.R., fond Mănăstirea Căldărușani, XXXIII/10.

¹⁴⁶ *Ibidem*, XXXIII/15.

¹⁴⁷ Printre ultimele alegeri de hotare cele mai apropiate se produsese, și pentru Leoteasca, în 21 mai 1698 și 15 martie 1708.

soția Dobra, 16 stânjeni preotului Radu din Jilava¹⁴⁸. După vânzarea din 25 iunie 1744 a Bălașei Băleanu către Barbu Văcărescu, un schimb de proprietăți din 25 mai 1745 era reținut în arhivele de la Plumbuita. La 1 septembrie 1777 venea poruncă isprăvnicască de hotărnicie.

LEȘCULEASA. (BZ) vezi Agud.

LEU. (SAAC, PH) Este reținut în secolul XIX¹⁴⁹. O zălogire de moșie din 17 martie 1834 și hotărâre judecătorească din 30 martie 1835 ajungeau în arhiva mănăstirii Ghighiu.

LEUTEȘTI. (SAAC, BZ, PH) După unele surse satul de lângă Mizil ar fi atestat la 25 august 1567, când trei frați cumpăraseră de la Vlad din Bădeni „partea lui Stoica din Bădeni toată, oricât se va alege”¹⁵⁰. În document se mai amintea de o achiziție făcută pe vremea lui Radu Călugărul „pe când a fost foamete mare”.

LIASCA. (PH) Existent prin secolele XVII-XVIII¹⁵¹.

LICARI. (BZ) Vezi Trestioara și Chiliile. În 1912 avea cătunul șapte case cu 16 bărbați și 19 femei.

LICOI. (BZ) Va ajunge la Beceni după ce se înregistrase la Cărpiniștea pe vechi. Există o mai veche copie a unei hotărnicii din 19 decembrie 1710, efectuată de către 12 boieri din porunca lui Brâncoveanu, între proprietarii moșiei numărându-se Linca Licoiu cel Bătrân, Ilinca Giurcea, Vâlcu sin Vâlcu și alții¹⁵². La 1821 se raportau de aici actele de nesupunere ale locuitorilor. Era la 1831 un sat mixt. În 7 iunie 1840 moșnenii se aflau în proces cu Epitropia Sf. Mormânt o sorocire primind-o și egumenul de la Berca. În 5 august 1840, se ajungea la „sorocirea” hotărniciei ce urma să se facă la Licoiu în urma procesului mănăstirii de la Berca și moșnenii Leiculești. Egumenul Filotei, fire arghirofilă de excepție, nu-i uita, în șirul său lung de procese, nici pe moșnenii de la Bălănești spre 1840. În paranteză fie spus,

¹⁴⁸ Grina - Mihaela Rafailă, *Catalogul actelor domniei lui Nicolae Mavrocordat aflate în colecțiile de documente ale Muzeului municipiului București*, în *București - Materiale de Istorie și Muzeografie*, XXVII, București, 2013, p. 284, nr. 4.

¹⁴⁹ C. Hoinărescu, *op. cit.*, Anexa IX.

¹⁵⁰ *D.R.H.*, B., VI, p. 53, nr. 39.

¹⁵¹ C. Hoinărescu, *op. cit.*, Anexa IX.

¹⁵² D.J.A.N.BZ., fond Judecătoria jud. Buzău, dosar 23/1838, f. 107.

sfârșitul egumenului de acum, și al ierarhului Curbării de mai târziu, tot de la lăcomia fantastică de bani îi va veni prin atacul cerebral din iunie 1859¹⁵³. Sat spart pe vremea ciumei lui Caragea de la moșia Vârboceni-Blestematele, iar la 1842 se pare că a fost desființat tot ca urmare a unei epidemii. În 1835, apare sub forma de Ștupeni (??) cu 40 de gospodării, iar Catagrafia de la 1838 reținea 273 de locuitori în 59 de case. Figura pe harta rusă la 1853. Ștefan Periețeanu era acela care la 20 ianuarie 1878 cumpăra, cu 7.000 de lei noi, averea lui Costache Periețeanu scoasă în vânzare de către Nanu Popovici, avere formată din 110 pogoane fâneată, arabil și pădure. În 29 martie mai cumpăra Ștefan Periețeanu moșia Vârboceni și Blestematele a lui Costache Periețeanu pentru suma de 18.000 lei noi¹⁵⁴. Costache, probabil intrat în criză financiară, mai vindea fratelui său Ștefan Periețeanu și în 22 noiembrie 1877, partea pe care o cumpărase de la stat din fosta moșie Blestematele ce aparținuse mănăstirii Banu. Moșia Licoi avea, la sfârșitul secolului al XIX-lea, 350 ha.

LICOI. (RS) Satul din plasa Râmnicu de Sus, comuna Mărgăritești, pe pârâul Hârboca, a fost recenzat mai mereu împreună cu Schiopanii.

LIESTI. (SAAC) Forma mai veche a fost de *Liasca*. Pătru din Liești este menționat la 12 decembrie 1630 o dată cu alți moșneni întăriți la Nucet¹⁵⁵. Ca martor de aici apare în 4 decembrie 1640, Dragomir Căpățână pentru Scărnăveasca¹⁵⁶. O altă tranzacție tot aici avea loc în 1 aprilie 1642, când Grama Dragu vindea către iuzbașa Dragu „cu știrea fraților miei și a megiișilor”¹⁵⁷. Vel comisul Radu Cândescu cumpăra în 29 noiembrie 1642, o ocină în aceeași locație „din hotarul Gorgăneștilor până în al Trestienilor” de la Grozav, fiul lui Mihnea „și cu știrea megiișilor”¹⁵⁸. Urma același mare

¹⁵³ Neuitând comportarea sa, Masoneria va găsi calea de a-l pedepsi pentru delatiunile sale de la 1848, deși, din oportunism, se găsisse în tabăra prounionistă creând valuri în presa occidentală prin poziția adoptată și prin controversele cu mitropolitul Munteniei. Reprezentantul Franței, Talleyrand, îi va face vizite, în perioada preunionistă, informând Parisul despre spiritul unionist ce îi anima, pe atunci, pe buzoieni. În treacăt fie spus, din sumele uriașe adunate de ierarh guvernul va avea parte de 72.000 de galbeni pe care îi va folosi în criza financiară ce a caracterizat domnia lui Cuza.

¹⁵⁴ S. Zefkide, P. Zeuceanu, *Cartea de hotărnicie a moșiei Hârboca...*, p. 13. Vezi și Gh. Scipion, *Plan topografic al moșiilor Vârboceni și Blestemăteni, proprietatea mănăstirii Banu și a fraților Periețeni*, 1849; ANR, fond Planuri.

¹⁵⁵ *D.R.H.*, B., XXIII, p. 308, nr. 188.

¹⁵⁶ *C.D.Ț.R.*, V, p. 117, rez. 243.

¹⁵⁷ *D.R.H.*, B., XXVIII, pp. 499-500, nr. 408.

¹⁵⁸ *C.D.Ț.R.*, p. 375, rez. 868. Întărirea domnească se obținea în 30 noiembrie 1643, dar pentru Lileștii de Prahova.

achizitor să mai cumpere de la Grozav și în 5 martie 1643. În 25 mai 1768 avea loc o hotărnicie.

LIGUREȘTI. (SAAC, BZ) vezi Colți

LILIEȘTI. (PH) Parte a Băicoiului și mai înainte a comunei Țintea satul *Lilești* era reținut la plasa Filipeștilor și apoi a Podgoriei. O primă mențiune ar fi de la 4 august 1599 „Și iar de la Mihăilă din Lilești jumătate din Dălbănești pentru 12000 aspri”¹⁵⁹. În 1632 paharnicul Staico din Ruda ținea jumătate din sat¹⁶⁰. Moșia Lileștilor era reținută și la 2 iulie 1715 cu ocazia hotărniciei efectuate de Neagoe Toliceanu biv vel stolnicul. Înregistrat la 1831 ca sat mixt cu 64 de familii. La 1838 se înregistrau 24 de gospodării moșnenești¹⁶¹. În 1855 satul era cel de-al optulea din plasa Filipeștilor, în rândul satelor moșnenești cu 14 moșneni proprietari între cei 418 moșneni. În 1899 erau recenzați pe 56 ha un număr de 45 moșneni.

LIMBA. (PH) A fost amintit și ca *Fântânele* în secolele XVIII-XIX¹⁶². Vel șetrarul Nicula Bozianu va face o danie către Văleni de 400 de stâneni în 1736.

LINDICEȘTI. (BZ) Stan din Lindicești ducea, la 1554, pe piața de la Brașov 12 porci în valoare de 24 de aspri¹⁶³.

LINGUREȘTI. (SAAC, BZ) *Ligureștii*, vechea denumire, va dispărea în secolul XIX. La 1880, în Colții de Jos, în 19 case locuiau 86 de suflete. Recensământul din anul 1912 aducea cifra de 20 de moșneni între 86 de locuitori. În 1941, așezarea avea 29 de locuitori în șase case.

LINIA. (RS, VN) Vezi Biceștii de Jos de la comuna Dumitrești.

LINIA CIOLANULUI. (SAAC, BZ) Vezi Ciolanu. A ținut de comuna Valea Rea, apoi de Tisău. Din 1964, devine Izvorul.

¹⁵⁹ D.R.H., B., XI, pp. 469- 473, nr. 337.

¹⁶⁰ A.N.R., fond I. C. Cantacuzino, I/11, nr. 17.

¹⁶¹ I. Dedu, *Așezări ...*, p. 108. Cele mai multe sate de moșneni la 1831 se înregistrau la Gorj (63%), Vâlcea (62%), iar la Buzău se ajungea la cifra de 33%; cf. Ion Donat, *Așezările omenești din Țara Românească în secolele XIV-XVI*, în *Studii*, IX, 1956, nr. 6, pp. 87-88.

¹⁶² C. Hoinărescu, *op. cit.*, Anexa IX.

¹⁶³ Radu Manolescu, *Socotelile Brașovului: registrele vigesimale*, vol. 4, Brăila, Editura Istros, 2005, p. 597.

LINIA LA URSEȘTI. (SAAC, BZ) Parte de sat la Bădeni, comuna Breaza. Reținut în arhivele episcopale la 1838.

LINȚI. (RS, VN) Sat dispărut, la comuna Bordești. În 1820 se constata aici prezența a 1,1/2 lude la 11 familii din care două erau de frunțași, două de mijlocași, șapte de codași la care se adăuga un holtei.

LIPĂNEȘTI. (SAAC, PH) Mănăstirea s-a început pe vremea lui C. Mavrocordat fiind ridicată de văduva lui Manuil Apostol spre 1743¹⁶⁴. Iorga Lipănescu biv vel șetraru se apuca de reparația schitului de la Frejurenii în 4 februarie 1762¹⁶⁵. În 1829 este din nou pomenit satul. Împresurarea livezii din moșia Pața, proprietate a serdarului Pârveu Asan de către Grigore, Constantin și Alexandru Lipănescu ducea la confruntarea din 26 iunie 1836, în instanțele Bucureștilor. Se hotăra ca un cilen de la judecătoria de Dâmbovița să cerceteze la fața locului urmând anafora de la 1799¹⁶⁶. Ca moșnean proprietar este amintit, la 1855, parucicul Costache Lipănescu. În 1912 satul aparținea tot de comuna Boldești din plasa Podgoria având 738 locuitori. La recensământul din 1930 ajungea localitatea la 1.198 de locuitori, inclusiv cei din Satu Nou și Zamfira.

LIPIA. (BZ) Stoica al lui Talea apărea ca martor în 5 ianuarie 1549 când unui Radu și fratelui acestuia Ilie li se întăreau ocinele de către vodă Mircea Ciobanul. Ei se vor înfrăți cu cumnatul lor Dumitru „ca să fie trei frați nedespărțiți”¹⁶⁷. O întărire a unei ocini de aici, dar și pentru Mogoșești și Ungurei, intervenea la 10 mai 1555, pentru slugerul Udriște și soția sa Stanca¹⁶⁸. Cei doi moșteneau aici părțile lăsate de Mușa, mama Stancăi. Satul Focști (Flocești) de lângă Lipia apare menționat la 9 noiembrie 1557, când era întărit episcopiei de către vodă Pătrașcu cel Bun. Proprietatea fusese a lui Stoica, dar care o va pierde „pentru că a luat pă femeia lui Dumitru, de a fugit la Brăila, în țară străină, ca un hain și răufăcător”¹⁶⁹. Denumirea mai veche de

¹⁶⁴ Vezi, Victor Brătulescu, *Mănăstirea Zamfira*, în *BCMI*, XXXII, 1939, fasc. 102, pp. 175-185.

¹⁶⁵ A.N.R., fond Mitropolia Țării Românești, Mss. 130, f. 234-234 v.

¹⁶⁶ Idem, fond Înaltul Divan, dosar 11.721/1836, f. 1.

¹⁶⁷ *D.R.H.*, B., IV, p. 319, nr. 270.

¹⁶⁸ *Ibidem*, V, p. 50, nr. 49.

¹⁶⁹ *Ibidem*, pp. 122-123, nr. 108.

Mocești se va mai folosi¹⁷⁰, dar Lipia apare clar atunci când Alexandru Mircea întărea achiziția unor ocine lui Dragomir, spre vara lui 1568, „ca să-i fie ocină în Lipia, care se cheamă ocina Negreasca, partea Stancăi toată, cât se va alege pentru că a cumpărat-o Dragomir de la Stanca, pentru 1311 aspri gata, din zilele lui Petru voevod. Și a vândut Stanca de a ei bunăvoie aceasta mai sus-zisă ocină, partea mamei sale”¹⁷¹. La aceasta se adăuga și o altă ocină „din partea de sus, însă din câmp, din ocina ce se numește Negreasca și din deal un pogon de vie, pentru că au cumpărat Dragomir de la Stănemir și de la fratele lui Pravăț, pentru 400 aspri gata”.

Urma o altă menționare, în 5 septembrie 1568, prin dania vornicului Ivăniș către mănăstirea de la Tisău a ocinii lui Ușoae, cumpărată cu 600 de aspri pe vreme de foamete. În continuarea documentului, se scria „și iar să fie sfinte mănăstiri jumătate din ocina Ușoaei, ori pe unde se va alege ocina și via”¹⁷². Totuși satele Lipia și Mocești vor fi, în continuare, localități distincte¹⁷³.

O înfrățire se producea la 17 iulie 1571, pentru Pârscoveni (Balta Plopului, Lipia), când unui Stoian i se recunoștea ocină „oricât se va alege ocina Ujască și din ocina Mărășască”. În fața lui Alexandru II Mircea acesta va veni „de a înfrățit și a așezat pe Ogurlu peste ocina sa, peste Ojasca și peste Măreșasca, ca să fie doi frați nedespărțiți peste partea lui Stoian; iar Ogurlu, pentru frăție, el a dăruit pe Stoian cu 500 aspri gata. Și s-au înfrățit de a lor bunăvoie (...) cu știrea tuturor megieșilor și din sus și din jos”¹⁷⁴. Documentul era publicat la 1910¹⁷⁵. La 28 aprilie 1576, frații Dragomir și Vlad, fiii lui Bogdan, cumpărau de la o jumătate de stângen în sus, terenuri de la mulți locuitori – popa Badiul, Sica, Radu, Tubău, Tatul și Neacșa, Tudor, Dan - dar

¹⁷⁰ Gh. D. Ceaușel, *Privilegiile domnești și zapise din ținutul Buzăului*, în *Îngerul*, V, 1933, nr. 2, pp. 22-26.

¹⁷¹ *D.R.H.*, B., VI, p. 115, nr. 93.

¹⁷² *Ibidem*, pp. 126-128, nr. 102.

¹⁷³ Situația rezulta în urma plângerii căpitanilor Sava și Dumitru alături de Jipa postelnicul din 8 martie 1648. Aceștia reclamau faptul că satele Lipia și Mocești, pe vremea când ei ținuseră birul județului Buzău, nu și-au plătit dările. Urma porunca domnitorului către spătarul Moise și arhiepiscopul Ștefan, cel adus din Cireașovul Slatinei oltene în această latură de țară spre sprijinul domniei, pentru ca satele să dea câte doi oameni care să jure, cu mâna pe Evanghelie și înaintea celui din scaunul eparhiot de la Curbură, că au achitat, toți, birurile. Peste un an, la 28 aprilie, Sava îl va reclama episcopului pe Jipa postelnicul, bănuindu-l pe acesta că nu fusese corect pe când ținuseră împreună județul la încasarea dărilor. Ar mai fi de amintit, în problema întăririi graniței de est, și înființarea, în deceniul patru, a căpitaniei de margine de la Focșani tot de către Matei Basarab; cf. N. Stoicescu, *Dicționar ...*, p.105.

¹⁷⁴ *D.R.H.*, B., VII, p. 68, nr. 52.

¹⁷⁵ Dumitru D. Mototolescu, *Originea proprietății române*, București, 1910, p. 83, n. 3.

și „partea Turcului toată, și din deal toată, drept 490 aspri”¹⁷⁶. O întărire domnească se obținea pentru o moșie de aici la 7 ianuarie 1583¹⁷⁷. În vremea lui Mihnea Turcitul, intervalul 1583; 1587-1590, un Barbu, Socolan, Oprea, popa Moș din Lipia lui Beleț aveau parte de scutirea de vinărici, dar și de întărire „pentru că acestor oameni le sunt dedine și sunt de când s-a așezat Țara Românească, de la moșii și strămoșii lor”¹⁷⁸.

După B. Iorgulescu, Lipia „pe la 1590 era locuită de cetele de moșneni din: Drăgotești, Mircești, Smedești și Arcănești”¹⁷⁹. Sub forma de Lupia¹⁸⁰ apare satul în 5 octombrie 1594, pe un răvaș de jurători, iar la 31 octombrie același an, este menționată ocina Ujăștii achiziționată jumătate, de Radu și Lupu, de la un Nan¹⁸¹. Cănenii (Cânenii) de lângă Lipia erau reținuți atunci când Udrea vel armașul, la 21 august 1598, îi lăsa soției sale Mușa și mănăstirii Panaghia din Dealul Târgoviștii o ocină¹⁸².

Lui Dragu și fratelui său Bale le întărea moșia în 10 decembrie 1610, vodă Radu Șerban „din partea lui Bobolat, însă stânjeni 50 din câmp și din pădure și din apă și dealul cu vii, oricât se va alege de pe tot hotarul de pretutindeni din cap în cap”¹⁸³. Ei cumpăraseră cu respectarea protimisului de la Bobolat pentru suma de 8.000 de aspri, în vremea lui Mihai Viteazul, dar pierduseră documentul¹⁸⁴. Martorii de atunci fuseseră preotul Pană, un Pravăț, Bratu al lui Albu și alții. Moșia de la Lipia, partea Voicăi, soția lui Miclăuș postelnicel, ce pornea din „dealul cu viile și din pădure, însă din lacul cu Cărligele până în Călmăzău, pentru că această moșie și vie le-au fost cumpărat Dămian călugărul de la jupâneasa Voica”, era întărită mănăstirii Izvorani, între alte numeroase proprietăți, la 15 iunie 1617 de către Alexandru vodă Iliaș¹⁸⁵.

Una dintre cele mai vechi mențiuni despre localitate din arhiva mănăstirii Banu datează din 15 aprilie 1612, referindu-se la o vie. Doi vecini

¹⁷⁶ C. Săndulescu - Verna, *Biserica din Lipia de Jos*, în *Îngerul*, X, 1938, nr. 3, pp. 218-219.

¹⁷⁷ D.J.A.N.B.Z., colecția Documente, LXXXVIII/1.

¹⁷⁸ *D.I.R.*, B., XVI/5, pp. 104-105, nr. 109.

¹⁷⁹ B. Iorgulescu, *op. cit.*, pp. 291-292.

¹⁸⁰ Mai exista o Lupia – Lipia la Grindu de Ilfov.

¹⁸¹ *D.R.H.*, B., XI, p. 136, nr. 101.

¹⁸² *Ibidem*, pp. 417-418, nr. 311

¹⁸³ *D.I.R.*, B., XVII/1, p. 497, nr. 439.

¹⁸⁴ Exista obiceiul ca actul pierdut sau furat și găsit de cineva să fie recuperat prin „darea colacului” mai exact prin achitarea unei sume ce ținea de puterea economică a păgubașului. În urma incursiunilor străine se ajungea și la „răpunerea” unor documente de unde amintita dare pentru reconstituirea acestora; vezi Melentina Bâzgan, *Mărturii despre distrugeri și înstrăinări de documente în Țara Românească până la mijlocul secolului al XVII-lea*, în *Hrisovul*, s.n., IV/2003, pp. 56-69.

¹⁸⁵ I. Ionașcu, *Mănăstirea Izvorani, Buzău*, Buzău, 1936, p. 65.

din Măgura, conform documentului din 8 decembrie 1617, urmau a fi în pace și liberi de vecinie „fiindcă au fost Dragomir și Lupu vecini ai lui Bratu din Lipie, dar Bratul i-a iertat pe acești vecini mai sus scriși”. Eliberarea o făcuse moșneanul „pentru sufletul părinților”¹⁸⁶. Știrea este importantă deoarece se evidențiază o altă zonă a județului după cele de pe Bâsca Chiojdului în care sunt semnalati vecini ai moșnenilor. Alexandru Iliăș Vodă întărea la 19 octombrie 1617 moșii și vii unui Bale care le cumpărase de la Bratu, Neagu Pîrscoveanul și de la Zbârcitul „și au vândut acești mai sus numiți oameni ale lor ocine și vii de a lor bunăvoe și cu știrea tuturor megiașilor”¹⁸⁷. Manea, fiul Stancăi în 5 februarie 1618 obținea recunoașterea stăpânirii pe părțile bunicului său Bratu. Din ceea ce îi revenea Bratu își va înzestra fata, va lăsa soției și va vinde lui Tudor din Cetățele pe vremea lui Radu Mihnea. Ocina „de la Negre” - toată partea Babelor - se achiziționase de către Manea și de către Bratu pe vremea lui Alexandru cel Rău cu suma de 600 de aspri¹⁸⁸. În continuarea documentului se arăta că Bratu „a dat și a miluit pe nepotul său Manea cu toată partea lui de ocină (...) pentru că fii din trupul său nu a rămas nimeni”. O ocină de aici era întărită la 31 decembrie 1619, logofătului Dumitru și soției sale Neacșa din Căldărușani „partea jupâniței Stanca, soacra lui Dumitru logofăt, mama jupâniței Neacșa, toată”. Stanca zălogise ocina către frații ei – Dumitru și Danciu de la Cănești – pentru suma de 700 de aspri. Logofătul Dumitru va întoarce banii către urmașii unchilor soției. Se mai întărea logofătului partea Voicăi, fiica lui Cunge „a patra parte, din câmp (...) și tot hotarul”, parte cumpărată de la Manea, ginerele lui Vlad din Stănești și partea lui Radu¹⁸⁹. Egumenul de la Izvorani obținea în 1621-1623 întăriri pe o jumătate de ocină „și partea lui Orbogioag toată și partea-i Dragole toată”¹⁹⁰. Mai mulți martori și megieși, dar și de aldămașari de aici apar în, 30 martie 1621, pentru Soare din Călnău¹⁹¹. Acum este amintită și moșia Floceasca. În ultima decadă a lui octombrie 1621, Costei Frangulea obținea întărire domnească pe partea cumpărată de la armașul Neagoe Vlad „din lacul cu Cârliche până în hotarul Sărăți și de în partea Flociască”¹⁹².

O serie de tranzacții se înregistrau între Lipieni, la 23 martie 1631, sub Leon Tomșa. Orcăneștii de lângă Lipia apar, la 23 mai 1630, cu ocazia unor numeroase achiziții făcute de Anastasie și de Alexe, fiii lui Sevasto, în zona

¹⁸⁶ *D.I.R.*, B., XVII/23, p. 176, nr. 148.

¹⁸⁷ Daniela Lupu, Al. Gaiță, *Documente ...*, pp. 389-390, nr. 7.

¹⁸⁸ *D.I.R.*, B., XVII/3, pp. 189-190, nr. 163.

¹⁸⁹ *Ibidem*, pp. 450-451, nr. 409.

¹⁹⁰ *Ibidem*, XVII/4, p. 34, nr. 37.

¹⁹¹ *Ibidem*, pp. 18-19, nr. 19.

¹⁹² *Ibidem*, p. 59, nr. 68.

Bănceștilor și Zoreștilor¹⁹³. Când lui Badea negustorul i se întâreau ocini la Iasul (Iașul) de Brăila, moșie pe care o cumpărase pe la 1630, pe vremea lui Leon Tomșa¹⁹⁴, între martorii buzoieni era amintit și un Vlad din Lipia¹⁹⁵. În 23 august 1631 un Balea era întărit în dealul Lipiei pe pogoanele sale de vie¹⁹⁶. Mai apare același Vlad ca martor și în 26 iunie 1633, pentru Badea negustorul. Popa Stan din Lipia va fi cel care va scrie zăpăsul, din 11 decembrie 1633, prin care Stan și Bulea, fiul lui Bulea din Fundeni, vindeau lui Necula, nepotul postelnicului Radu din Potoceni, șapte pogoane de vie în Dealul Zoreștilor.

Mai mulți moșneni – Batoe, Fătul, Micul, Gherghie Măș, Stoica Momcilă, Oprea, Neagul, Puia, Golea, Călin cel mare, Bațea, Oncia, „Bogdan și cumnatu-său Marin și sora Todopsiei, anume Ioana” – apar în zăpăsul de vânzare scris de popa Lupu din Lipia, la 2 octombrie 1636. Vânzătorii unui pogon de vie și a unei „cedvârte și o jumătate, însă vie lucrată și cu un stângen și jumătate de ocină la câmpu” erau frații Stan și Stoica. Vânzarea se făcuse forțat de către Stan „pentru o mare năpaste a frăține-său Stoică”. Cumpărătorii, Panait și Todosiia, soția sa, mai achiziționau și „o jumătate de pogon de vie părgină de la Nifor și de partea Mățulească și cu o jumătate de stângen de ocină la câmpu”¹⁹⁷. Cu un an mai devreme, 18 ianuarie 1635, era amintit un martor, Vlad, din Căineștii din proximitate. Ioniță, fiul lui Lal din Lipia apare, apare alături de alți vânzători, către Sima negustorul în, 3 aprilie 1637, când îi vindeau acestuia ocină (Lipienească) în Odobeni¹⁹⁸.

Între martorii din 12 aprilie 1637 apare și preotul Lupu de aici¹⁹⁹. Mai multora li se întâreau, la 6 aprilie 1638, două părți din partea Marinei din Lacul cu Cârligele și până în obârșia Puțului părți ce fuseseră cumpărate de la Tudor

¹⁹³ D.R.H., B., XXIII, pp. 193-195, nr. 105. Prezențele grecești din zonă datau de pe la 1580.

¹⁹⁴ Badea va mai face achiziții și la Slam Râmnic, la Măcrești, în vara lui 1647 întărindu-i-se moșia, de către prietenul său, Vodă Matei Basarab, după un proces cu Ionașco Șchiopul și Milea, fratele acestuia, care afirmau că moșia și-o cumpărase negustorul pe când se afla la Brăila și nu în țară; cf. C.D.Ț.R., VI, p. 329, rez. 866.

¹⁹⁵ Cu mare probabilitate este vorba de Badea Obredi, cel care va ridica biserica Negustori din Buzău și pe care Matei Basarab îl numea „prietenul domniei mele”. Vezi Radu Perianu, *Un negustor brăilean prieten al lui Matei Basarab*, în *Revista Istorică Română*, XVI, 1947, nr. 4, pp. 344-352. Din Badea va descinde familia Arion, o dată cu fiul său Iane și nepotul Arion; cf. Cristina Anton – Manea, Anca Păunescu, *Aspecte ale relațiilor în familiile unor boieri și negustori din Orașul de Floci în secolele XVII-XVIII*, în *MN*, XIX, 2007, p. 56. După alte surse Iane a fost fratele lui Badea; cf. Eduard Nicolescu, Valeriu Nicolescu, *Grecii de la Buzău*, Buzău, Editgraph, 2009, p. 68.

¹⁹⁶ B.A.R., Documente Istorice, CXXXIV/6.

¹⁹⁷ D.R.H., B., XXV, p. 431, nr. 387. Partea Mățulească era amintită și la 1836.

¹⁹⁸ C.D.Ț.R., IV, p. 433, rez. 944.

¹⁹⁹ T. Ionescu-Nișcov, *Un act de cancelarie...*, pp. 182-184.

gelepul. Ultimul le cumpărase, la rândul său, de la Neagoe, fiul Marinei. Mai vor fi enumerate și alte proprietăți și întărirea dată lui Onea pentru niște părți primite la cununie²⁰⁰. De la Crețu din Lipia și de la alții cumpăra Marco, fratele lui Lorinț, în 1 iulie 1638, o sută de stânjeni la Ungurei, partea lui Bobolatu. Între martori se vor afla Manea al Stancăi, Gheorghe roșul și alții din Lipia²⁰¹. Stoica de aici era martor, în 24 martie 1639, pentru Măstănești. Un Nan avea parte de întăriri la Albești, dar și la Lipia în 26 noiembrie 1641.

În 1 decembrie 1641, cu ocazia unei tranzacții de la Răspopi, se amintea că achizitorul de acolo, Ștefan, mai cumpărase trei cezvârți de vie la Lipia cu trei ughi de la părintele Flocică Constantin și de la Stan brat Nicolae²⁰². Nan de aici, nepotul lui Bașteac, obținea întărire domnească în 26 noiembrie 1642-1643 și pentru proprietățile de aici achiziționate de la frații Oprea și Dumitru, fii Mariei, de la Aniță, Hânsă și alții²⁰³. Partea lui Albu era amintită în 14 aprilie 1643 la inventarierea moșilor episcopale. Partea de aici a lui Costea roșul era menționată în 15 ianuarie 1644. Preotul Pătru era martor pentru Căndești la 13 iulie 1645, iar Filip și Voinea erau martori la Pârșcoveni în 24 mai 1646. Crăciun diaconul era martor în 28 mai 1647 pentru Căndești.

În primăvara lui 1648, la 8 martie, se jeluieră la Divan, căpitanul Sava, postelnicul Jipa și căpitanul Dumitru în legătură cu faptul că, atunci când ei se ocupaseră de preluarea birului din județ, satele Lipia și Mocești nu plățiseră²⁰⁴. Venea, la 8 martie, porunca domnească ca la scaunul episcopal să vină câte doi localnici din satele amintite să jure cu mâinile pe Evanghelie și în cazul în care situația se dovedea a fi reală să plătească imediat alternativa fiind menționată mare urgie domnească. Cu șase sigilii inelare aplicate în negru de fum, pe marginea superioară a documentului, caz rar la Buzău, se întărea dania jupânesei Vasilia, de la 20 august 1648, către nepotul Alexandru. Acesta primea acum un vad de moară în Băncești²⁰⁵. Fiul lui Petrișor roșul din Lipia vindea, în 3 martie 1650, spătarului Moise cinci stânjeni de moșie la Pârșcoveni pe care îi avea cumpărați de la fratele său, Voinea, care la rândul său îi avea de zestre de la Albu Găjenul. Menționa Dumitru în actul său, scris probabil de preotul Oancea din Târcov, și acordul fraților de moșie amintindu-se între martori și de Radu Lingerouă din Răspopi²⁰⁶. În iunie, ca martor,

²⁰⁰ C.D.Ț.R., IV, p. 530, rez. 1191.

²⁰¹ A.N.R., fond Episcopia Buzău, VII/1.

²⁰² C. Lupescu, *op. cit.*, p. 2.

²⁰³ C.D.Ț.R., V, p. 374, rez. 866.

²⁰⁴ Damaschin Mioc, *Despre modul de impunere și percepere a birului în Țara Românească până la 1632*, în *SMIM*, II, 1957, p. 102. Modul de prezentare a impozitării epocii, în articol, este tributar ideologiei venite de la Răsărit.

²⁰⁵ D.J.A.N.B.Z., colecția Documente, V/7.

²⁰⁶ C.D.Ț.R., VII, p. 35, rez. 55.

aparea un Știful (Ștefu) de aici, iar în 22 septembrie 1651, preotul Lupu era menționat ca scriptor de documente, ca și Neagu, în 15 aprilie 1653.

În 3 octombrie 1654 erau pomeniți alți martori de aici ca Neagul și un Ianache, iar la 2 noiembrie li se alăturau ceaușul Ștefan, Albu și Voicu pentru Albeștii de pe Călmățui²⁰⁷. Dușa din Lipia era și el martor în 24 aprilie 1655, pentru Brăiești, documentul fiind scris de Ioniță de la Lipia²⁰⁸. Un Voinea, alături de Gh. Roșu și de un Mănăilă, vindeau la 2 martie 1656, o sută de stânjeni din partea Borcească „între Ojești și Odobeni, din apa Buzăului până în drumul Merăi”. Dragomir, fiul lui Crețe din Lipia, se afla, în 8 august 1657, printre vânzătorii unui vad de moară la Dediulești. La Odobeni, „în partea Lipienească și a lui Borsea” vindea 115 stânjeni negustorul Sima „cu știrea tuturor fraților”, în 3 septembrie 1657. Achizitor era clucerul Negoită. În 8 iunie 1659, averea unui Albu, care fusese luat pe cheazășie de Vlaicu și Drăghia, era vândută. Cumpărător a fost Bratu Cucică cu frații lui, iar vânzătorii se văzuseră nevoiți să vândă, deoarece Albu „un rău și viclean” o dată scos de la pușcărie fugise.

Albu Balea primea întărire domnească la 21 august 1668, pe două pogoane de vie pe care le cumpăraseră de la frații Mitrofan preotul și de la Neagoe Cremene din sat. În documentul de la Muzeul Județean Buzău mai sunt amintite și alte achiziții ale acestuia între care partea unui Gorgan. Marele achizitor de terenuri popa Lăudat din Aldeni cumpăra în dealul Lipiei o vie de cinci pogoane, paragină, în 3 noiembrie 1676, de la Stoica Falnicu, fiul iuzbașei Neagu și de la Ioana soția acestuia²⁰⁹.

În 30 aprilie 1681, cumpăra preotul și de la Gh. Goloiu o vie de șapte pogoane în dealul Lipiei „din lacul cu Cârliții până în poiana Chelmezu” pentru 187 de taleri. În aceeași locație îi vindea zece pogoane și jumătate de vie și tot atâtea de ocină Hamza Ialomiceanu, preotului Lupu de la Stâlpu pentru suma de 272 de taleri. Adevărul era că Hamza, fiind îndatorat la plata birului, va primi acum, în 20 martie 1689, restul de bani²¹⁰. Funiile lui Măciucă și Vișan erau menționate în 1689. Și vărul amintitului Hamza, Constantin, va fi nevoit să-i vândă la 5 mai 1691, în vremuri de lipsuri, lui popa Lupu un pogon și jumătate de vie și un stânjen și jumătate de ocină²¹¹. Dumitru Albuț iuzbașa

²⁰⁷ *D.R.H.*, B., XXXIX, p. 540, nr. 453.

²⁰⁸ *D.R.H.*, B., XL, p. 149, nr. 139.

²⁰⁹ Probabil pentru această vie va interveni scandalul dintre achizitor și Drăghici diaconul la 10 octombrie 1697, rezolvat de vinăriceii de Buzău, dar nu definitiv deoarece, în 9 noiembrie 1698, se ajungea la carte vlădicească, iar în 2 aprilie 1699, la poruncă domnească pentru megiași să judece și ei. Așa va apare cartea a patru moșneni la 16 aprilie 1699.

²¹⁰ A.N.R., fond Episcopia Buzău, LVI/10.

²¹¹ *Ibidem*, LVI/11.

era martor în 1691, la o donație de la Furești, alături de Jipa Vernescu, denotându-se menținerea vechilor legături cu cei din munte. Mănăstirea Snagovului va apare cu o vie, aflată în proprietatea sa, prin acceptarea daniei din 20 iunie 1693²¹². Ceata de moșneni se va implica prin martori la 18 martie 1693, când Stan căpitanul de slujitori îi vindea lui Ivan și lui popa Lupu Mițan două pogoane și jumătate de vie pe rod în Dealul Lipiei pentru 30 de lei²¹³. D. Șainoiu cumpăra la 15 mai 1693 un pogon de vie de la călugărul Necula Pravîț și de la nepoții acestuia. Pentru birul lui Stan Varză vindeau moșnenii în frunte cu căpitanul Sava, la 18 iulie 1693, către faimosul preot Lupu.

Preotul Marin cumpăra și el în 20 octombrie 1695, de la Necula abagiul o vie în hotarul Udrescu²¹⁴. Se venea cu o carte de judecată la 6 aprilie 1696, pentru preotul Lupu, la o vie a lui Iancu călărașul ce cumpărase și el de la Mușat Țăruș. În Dealul Teișanilor de la Lipia se ajungea în 15 iunie 1696 la o întărire de danie. Drăghici diaconul se va „răscula” în noiembrie 1698, față de achiziția lui popa Lupu de la Stâlpu ce cumpărase o vie de la Ion Țăruș. Fiind o judecată vlădicească, va îmbrăca popa Lupu odăjdiile și va jura pe Evanghelie, în altar, câștigând²¹⁵. Aceasta nu va însemna că diaconul va abandona. În 2 aprilie 1699, venea porunca domnească pentru logofătul Stanciu Cârlova²¹⁶, Stan căpitanul din Cernătești, Caloian căpitanul de la Buzău²¹⁷ și pentru căpitanul Sânbotin să judece, împreună cu Mitrofan episcopul, pricina dintre popa Lupu și diaconul Drăghici pentru cele cinci pogoane de vie răscumpărată de cel de la Stâlpu de la Ianche călugărul²¹⁸. În Duminica Tomii la episcopie se judeca procesul pe care îl va câștiga tot popa Lupu Mițan. Un zăpis din 11 octombrie 1700 aduce întâietatea pentru un pogon de vie care „ne-au fost și mie de răscumpărătoare de la Ion căldărarul, drept tl. 11; ci căzându-mi-să mie,

²¹² A.N.R., fond Mănăstirea Snagov, XXV/1.

²¹³ Idem, fond Episcopia Buzău, LVI/12.

²¹⁴ Probabil tot de la acesta va mai primi ca danie o altă vie în intervalul 1710-1720. Cu Oprea Chelcea se va judeca preotul în 5 martie 1712, în cauză intervenind acum o carte de judecată vlădicească. De la Oprea Petrișor va mai cumpăra preotul în 4 martie 1719; cf. A.N.R., fond Episcopia Buzău, LVI/26; LVI/27. Va urma procesul cu Neaga Petrișoae din 17 martie 1728, tot pentru vii.

²¹⁵ A.N.R., fond Episcopia Buzău, LVI/19.

²¹⁶ Ca logofăt de la Vernești apare Stanciu de prin 1681, iar la 1694 folosește poate pentru prima oară și numele de Cârlova. Era căsătorit de prin 1670 cu Elena M. Sorescu și avea casele în dealul Verneștilor lângă cele ale fratelui său, căpitanul Jipa.

²¹⁷ M. Iliescu, *Un căpitan al lui Constantin Brâncoveanu: Mănăilă de Buzău*, în *Revista Muzeelor și Monumentelor seria Monumente Istorice și de Artă* (în continuare R.M.M.M.I.A.), 47, 1978, nr. 2, pp. 54-62.

²¹⁸ A.N.R., fond Episcopia Buzău, LVI/17.

am lepădat banii lui Ion căldărarul și l-am ținut eu”²¹⁹. Iuzbașa Vetrea cumpăra la 1701 de la Ioanichie din Mocești 12 pogoane de pădure. Popa Lupu cu fiul său Lăudat vor continua și aici achizițiile în 5 septembrie 1701 de la un Bogdan la Lacul cu Cârlișele și în 17 februarie 1703 de la Dumitru în Dealul Lipiei.

Măinea Datcu vindea o vie în 8 noiembrie 1707 către paharnicul Ștefu în hotarele Mircesc și Leotesc. Vindeau în 20 iulie 1709 mai mulți moșneni 44 de stânjeni de la Bistra către Mihalcea Cândescu stolnicul. În 1710 moșnenii Mocești erau amintiți ca răscumpărători ai moșiei cedate către biv vel armașul Udrea, moșie pe care o acaparase Mihai Viteazul. De aici procesul dintre fiica domnitorului cu moșnenii Lipieni și mai târziu, în 1770, cu egumenul de la Comana. Se semnala în 1 iulie 1714 trecerea în rândul comișeilor a 66 de lude din Lipia, Tohani, Sibiciu și alte sate rezultând 33 de cruci. Se vedea nevoit să vândă o vie un Stoica, la 21 iulie 1714, el având datoriile ce se cereau a fi acoperite. La 4 noiembrie 1715, în moșul Lipienesc de la Unguriu, un Gheorghe, fiul diaconului Coman, vindea o bucată de teren lui Ștefu armașul²²⁰.

Moșia cantacuzinească de la Lipia din hotarul cu Stâlpu intra prin cumpărare, în posesia lui Ștefu vtori armașul, la 4 februarie 1716²²¹. Fiii lui Petrișor din Lipia vindeau la 20 martie 1719 către popa Marin Tehan, iar la 30 mai 1719, vindea și Ion Ganea. La punctul Gârneț, primea la 1719, un pogon de vie, preotul Marin Tehan pentru că făcuse două sărindare pentru părinții și rudele diaconului Necula N. Abagiu. Mai cumpăra omul bisericii la 1 februarie 1720 o vie de la Oprea Petrișor. Tranzacția se va dovedi a fi desfășurată sub auspicii nefavorabile deoarece se va ajunge la un proces în 16 noiembrie 1727. Pe crucea de la punctul Crăcănata apare și dascălul Vasile la data de 8 octombrie 1723. Soseau la episcopie în 13, dar și în 17 aprilie 1748, porunci de cercetare în urma neînțelegerilor dintre Calița și nepoții șetrarului Ștefu²²². În locul diatei Pană, fiul lui Nartin va da, la 11 ianuarie 1753, o scrisoare fiicelor sale, Ursa și Ioana prin care le înzestra cu partea lui de moșie din Colnice²²³.

²¹⁹ Idem, fond Condica mănăstirii Pantelimon, f. 224. Vezi și N. Iorga, *Studii și documente*, V/1, p. 490.

²²⁰ Ștefu, paharnic până spre 1708, vtori armaș la 1709 și apoi șetrar, se va căsători în 1696, cu Calița, fiica lui Stanciu I. Cârlova, zis și Vernescu, deoarece acesta luase în căsătorise pe Elena, fiica logofătului Mihai din Vernești și nepoată a lui popa Jipa Sorescu. Ștefu îi va avea cumnați pe logofătul Jipa și pe Lefter Cârlova care vor ridica biserica din Vernești.

²²¹ A.N.R., fond Episcopia Buzău, condica 2, fila 191.

²²² Ibidem, XCIII/7. Șetrarul se va căsători în 1696 cu Calița din neamul Cârloveștilor. Va deceda la 1736.

²²³ D.J.A.N.BZ., colecția Documente, XCIX/3.

În 11 martie 1753, Maria, fiica lui Dragomir Ciocârdia, împreună cu cel de-al doilea soț, Zaharia Moraitul, închina mănăstirii Pantelimon 16 pogoane de vie²²⁴. Revenea în actualitate localitatea o dată cu diata Caliței Ștefu din 16 martie 1754. La 30 septembrie 1759 nepoții se judecau încă pentru pământ. În 20 noiembrie 1783, Nichifor Conta cumpăra o vie de la vărul său Ivașcu, iar în 9 martie 1784, moșnenii Mocești reconstituiau averea lui Nichifor²²⁵. La 1933 se publicau câteva documente legate de sat între care un act de schimb intervenit între Avram Scăunașu, fiul lui Ene Croitoru din Mocești și Radu, fiul diaconului Necula Conta. Documentul se încheiase la 2 aprilie 1791, în el consemnându-se, după definirea proprietăților schimbate „ne-am învoit noi între noi fiind și megieși moșneni”²²⁶. Moșia brâncovenească dintre Lipia și Sărata – măsurată la 2 noiembrie 1702 și 14 iunie 1754 -, va începe să fie încălcată de moșneni „Încă din vremea răzmeriței” cum se specifică în cartea de judecată dată, în 25 iulie 1794, vel vornicului Manolache Brâncoveanu²²⁷. Moruzi Vodă întărea la 9 iulie 1793 privilegiul biv treti logofătului Șerban Andronescu de a lua venitul satului Lipia²²⁸.

O jalbă înainta lăcașul de la Banu în 8 martie 1814, referitoare la viile de la Lipia și de la Mocești²²⁹. O bandă de așa-ziși voluntari din armata lui Ipsilanti, conduși de Stan, fiul lui Nicolae Dăogaru va bântui zona între Lipia, Predești, Fântânele și Păltineni și după mari eforturi se va ajunge la capturarea acesteia în 1824²³⁰. Un proces, după jalbe și porunci numeroase, se prefigura între Niță Mazil și Oprea Papură de la Tufele Mereilor cu Ianache Mereu și Gheoca Mereu. Ultimii vânduseră unui funcționar isprăvnicesc o livadă și o vie care aparținea celor care se adresaseră și domnitorului Grigore IV Ghica la 24 august 1823²³¹. Tranzacția survenise unei perioade destul de dificile datorate

²²⁴ I. Ionașcu, *Documente bucureștene privitoare la proprietățile mănăstirii Colțea*, București, 1941, p. 117.

²²⁵ D.J.A.N.BZ., colecția Mss., XIV, nr. 1, f. 49.

²²⁶ Gh. D. Ceaușel, *op. cit.*, pp. 24-25.

²²⁷ Penultimul bărbat din neamul lui Constantin Brâncoveanu a fost căsătorit cu Zoe Strudza având ca urmaș pe viitorul mare ban, Grigore Brâncoveanu (1771-1832), căsătorit cu Safta Balș; cf. Nicolae Isar, Mihai Sorin Rădulescu, *Protocoloalele adunărilor boierești din vara anului 1827 privind reorganizarea internă a Țării Românești*, în RA, LXXV, vol. LX, 1998, nr. 1-2, p. 120, n. 19.

²²⁸ B.AR., Documente Istorice, CLVII/131.

²²⁹ A.N.R., fond Mănăstirea Banu, XXV/4.

²³⁰ *Documente privind Istoria României. Răscoala de la 1821*, III, Editura Academiei R.P.R., 1962, p. 158.

²³¹ D.J.A.N.BZ., colecția Documente, V/85. Este și momentul în care opinia publică începe să reacționeze prin numeroase pamflete văzând că guvernarea aluneca spre o cupiditate teribilă. Astfel, se spunea că domnul se afla la mâna unei camarile formate din vornicul Costache Bellu - „un covrigar cuțovlah”, din căminarul Nicolae Trăsnea, fostul vătaf din curtea banului Ghica

secetei cumplite din vara lui 1822 și frigului excesiv din iarnă care puse în imposibilitate multe mori ale Țării Românești să funcționeze, de unde bătăile din fața brutăriilor și demonstrația femeilor din București în fața reședinței lui Hasan bey, dar și presiunile acestuia asupra domnitorului pentru rezolvarea situației²³². Vor avea loc unele neînțelegeri între Lipienii cu cei din poporul Mircești și cu cei din poporul Mocești pentru unele pagube provocate la vii cu vitele lăsate de izbeliște la păscut, în fond, situații similare de la nivelul multor așezări din țară²³³. Preotul Nicolae ajungea la o înțelegere cu Arghira și cu fiii ei, la 22 iunie 1828, după o prigonire. O realitate nouă se adăuga la 1831 în localitate - sosirea străinilor sud – dunăreni, în marea lor majoritate români, în număr de 13 familii²³⁴. Catagrafiile Isprăvnicatului Străinilor recenzau și la Smeenii 14 familii, la Cilibia 7, la Hârboca 14, Brădeau 5, Jugureni 6, Bâlhacu 43, etc²³⁵. În anul 1831 se pornea un lung proces, până spre 1845, de către Nicolae, fiul lui Gheorghe Coloiu și Zaharia Tobă, moșnenii Tăbești cu o Dobra și cu feciorii acesteia pentru moșia Ținteașca și Mușeteasca. Este și perioada în care satul era înregistrat ca fiind mixt.

Logofătul Simion cu cetașii săi, în 1831, cerea să se judece cu C. Arnăutu, reprezentantul lui Șt. Moșu pentru călcarea de moșie²³⁶. În debuturile

cel Bătrân – „un țigan” și cel legat de Buzău, Filip Lenș - „un cârciumar”, după mama sa țiganka cârciumărească de pe moșia vel logofătului Dumitru Hrisoscoleu – Buzoianu. Se va ajunge și la marele scandal de la alegerea domnului din 1842, pudic și abil, omis de *Analele Parlamentare*, când între candidați se va afla și vistierul Filip Lenș, aducându-l în pragul infarctului pe Hrisoscoleu - Buzoianu. Ultimul Linche, Alexandru, se va înrudi cu proprietarul moșiei Jideni, Pascal Dumitru, luând în căsătorie pe fiica acestuia Maria; cf. Emanoil Hagi – Mosco, *București. Amintirile unui oraș. Ziduri vechi. Ființe dispărute*, ed. de Ștefan Pleșia, Dan Pleșia, Mihai Sorin Rădulescu, București, Editura Fundației Culturale Române, 1995, pp. 230-231.

²³² E. Hurmuzaki, *op. cit.*, X, p. 204. Vezi Jean-Claude Flageollet, *Le réchauffement climatique en Europe. Depuis quand ? Pourquoi ?*, Éditions DE BOECK, Bruxelles, 2010.

²³³ D.J.A.N.BZ., fond Judecătoria jud. Buzău, dosar 173/1831, f. 1-2.

²³⁴ Papa Clement al VI-lea este acela care, pentru prima oară, folosește, în scrisoarea din 17 octombrie 1345, forma etnonimă de români (rumeni) și nu de valahi, pentru cei din Țara Românească; cf. Daniela Bleoancă, *Istoria politicii externe românești în date*, București, Editura Enciclopedică, 2003, p. 16.

²³⁵ La catagrafia următoare, din 1838, rezulta un număr de 1.479.905 locuitori pentru Țara Românească, ceea ce nu corespundea realității deoarece, așa cum se sublinia „tăinuirea numărului real al populației răspundea de altminteri la o elementară funcție de apărare: a țărănimii împotriva împilărilor statului feudal, a boierilor împotriva tendințelor centralizatoare ale domniei, care se străduia să-și încaseze neștirbit veniturile fiscale, îngrădite simțitor de fraudele boierimii, și, în sfârșit, a țării întregi împotriva apăsării turcești”; cf. Ș. Papacostea, *Populația Țării Românești...*, p. 930.

²³⁶ D.J.A.N.BZ., fond Judecătoria jud. Buzău, dosar 198/1831, f. 1-2.

epocii regulamentare²³⁷ pod-polcovnicul Fanthon de Verrayon, din armata rusă de ocupație, va elabora o lucrare de statistică extrem de amănunțită în care se vor regăsi și situații privind proprietățile funciare indiferent de proprietar. Potrivit statisticii de la 1832, Țara Românească, în cele 18 județe ale sale, avea 96 de plaiuri și plăși, 22 de orașe, 15 târguri și nu mai puțin de 3.560 de sate, între care figura și Lipia²³⁸. Moșnenii Moroiești de aici se judecau la 16 iulie 1832, cu logofătul Stoica sin popa Vasile pentru că „le sforește și le măsoară viile și stânjienii lor ot Mocești”, dar și pentru că în urma acestei măsuri le „face parte și unor moșneni ce să numește Cotoești”. Logofătul le va arăta pitacul ispravnicilor prin care i se ordonase operațiunea stârnind încă o dată nemulțumirea Moroieștilor²³⁹. Împreună cu Moceștii și Robeștii, în 1832, Moroieștii cereau deosebirea părților de moșie de către H. Filitis.

Cotoeștii se vor vedea chemați la judecată de Zambila Moroeasca și de un cetaș, pentru stânjienii de moșie în 1832²⁴⁰. În 1832, Hristodor Filitis îi chema la judecătoria buzoiană pe moșneni, pentru 24 de stânjieni de moșie din poporul Mocești, cerând deosebirea acestor stânjieni de cei ai moșnenilor. Era urmat de căminarul Șt. Moshu care solicita să se judece cu Lipienii, dar și cu Nenciuleștii pentru moșia Sărata²⁴¹. Mănăstirea Mărcuța²⁴² se va vedea implicată în viața comunității de aici la sfârșitul lui decembrie 1831, când avea de primit niște drepturi, iar la 30 ianuarie 1832, își angaja un vier pentru proprietatea sa²⁴³. Tot acum, cumpărând o vie în poporul Moceștilor, la 10 februarie 1832, Mușat Robescu și mazilul Costea se angajau să nu încalce moșia mănăstirii Mărcuța. Peste cinci zile Popa Teodor din Gomoiești se judeca cu vărul său popa Grigore din Lipia pentru că „nu-l îngăduiește a stăpâni un pogon de vie din trei ce le are cumpărate de la fratesău, popa Manea ot Săgeata, cu zapis supt leat 1819 dechemvrie 8”.

O „luminătoare dovadă” va rezulta din zăpisiul scris de Al. Hrisoscoleu în care se arăta că „această vie au fost bună a tatălui popii Teodor și prin zestre

²³⁷ Se trec, mai mereu, sub tăcere reacțiile anti-Regulamentare ale populației celor două principate. Vezi Gh. Duzinchevici, *Răscoalele din Moldova în anul 1831 împotriva Regulamentului organic*, în *Revista Arhivelor*, V, 1942, nr. 2, pp. 352-366.

²³⁸ Ion Cojocaru, *Țara Românească după ...*, p. 154.

²³⁹ D.J.A.N.B.Z., fond Judecătoria jud. Buzău. Condici, dosar 1/1831, f. 75 v.

²⁴⁰ Idem, fond Judecătoria jud. Buzău, dosar 113/1832, f. 1.

²⁴¹ A.N.R., fond Departamentul Dreptății. Civile, dosar 105/1832, f. 1-2.

²⁴² Lăcașul, conform *Hrisovului spitalelor* din 30 iulie 1813, avea dreptul de a ridica vinăriciul de la Ghizdita, Sorești, Săpoca, Pleșcoi, Ceptura, Dobroteni, „Piscul lui Epure din plasa Mărunțișului” și altele, dând spitalelor o parte; cf. Pompei Gh. Samarian, *Medicina și farmacia în trecutul românesc*, III, „Bucovina” I. E. Torouțiu, București, 1942, p. 142.

²⁴³ A.N.R., fond Mănăstirea „Sf. Ioan” Focșani, VIII/11.

s-au coborât la fratesău popa Manea de la care au cumpărat-o jăluitarul”²⁴⁴. În poporul Moceștilor pentru 24 de stânjeni se vor judeca moșnenii cu Hr. Filitis și la 1832, procesul continuând seria înfruntărilor cu acesta²⁴⁵. Pentru moșia din hotarul Nucu solicitau, în 1832, să se judece Ene Asanache și logofătul Simion cu cetașii lor. Moșnenii Lipieni se judecau între ei la 2 februarie 1833 pentru deosebirea de moșie, mai ales că vecinii călcau, iar unii stăpâneau „fără a avea cărți doveditoare de suma stânjenilor”²⁴⁶. În februarie semnau demersul, către președintele instanței, moșnenii Pană Glodeanu, Dumitru Piroșcă, Ioniță Căpitan, Ștefan sin Marcu, Ioniță sin Bănică. Ei arătau că în poporul Mirceștilor²⁴⁷, „după suma pogoanelor de vie ce avem, avem și stăpânire de stânjeni de moșie în sus și în jos pă jumătate Bănțeasca unde nefiind deosebire unii de alții cu stăpânirea s-au urmat între noi mari nedreptăți și năpăstuiiri, căci cei ce au avut stânjeni mai mulți nu au mai dat și cei ce au avut stânjeni puținței au luat ce nu i s-au cuvenit fiindcă nu au fost cunoscut stăpânirea firească”²⁴⁸. Judecătoria îl va delega la fața locului, în 22 martie, pe logofătul Mihai Gogălniceanu. Acesta, împreună cu D. Piroșcă, va înainta un raport instanței în care se sublinia muțumirea părților pentru măsurătorile pe care le efectuase clucerul D. Sărățeanu pe moșia Bănțești. Probleme se vor ivi la măsurătorile de la satul Lipia. Aici moșnenii nu doreau să primească „alt pământ strein” de frica proceselor și situația nu se va limpezi nici la 1838, ajungându-se inerent la implicarea vecinilor. Ștefan Butoescu, boiernaș de neam din Lipia de Sus, se afla în fața instanței de la Buzău, la 22 februarie 1833, pentru un Iene din Tufele Mereilor. Butoescu va sublinia instanței că stăpânise în devălmășie până la 1830 netulburat „iar în urmă s-au sculat pârătul zicând că ne este frați (sic) de moșie”²⁴⁹. După judecată se reținea în documentele instanței „de aceia găsim cu cale ca Iene Asanache să stăpânească într-acest hotar stânjeni 18 și jeluitorul Ștefan Butoi stânjeni 12 în pace nesupărați”. În martie 1833, moșnenii din poporul Mircești solicitau să se judece cu Gr. Chircă care intrase într-o opritură de pădure făcând curătură, deși

²⁴⁴ D.J.A.N.BZ., fond Judecătoria jud. Buzău. Condiți, dosar 11/1831, f. 34.

²⁴⁵ Idem, fond Judecătoria jud. Buzău, dosar 612/1832, f. 1-79.

²⁴⁶ Ibidem, dosar 57/1833, f. 2.

²⁴⁷ Peste 50 de ani, trupul era împărțit pe subcetele Antoneasca, Cocorasca, Colceag, Dănăilești, Drăgoteasca, Saragelele și Slătineanca; cf. B. Iorgulescu, *op. cit.*, p. 326.

²⁴⁸ S.J.A.N.BZ., fond Judecătoria jud. Buzău, dosar 64/1833, f. 3.

²⁴⁹ Idem, Condiți, dosar 15/1833, f. 2.

era devălmaș cu ei. D. Piroșcă va fi cel solicitat de instanță să facă un raport asupra situației²⁵⁰.

Iacov Grecul²⁵¹, arendașul moșiei mănăstirii Barbu, solicita la 12 martie 1833, să se judece cu Răducan sin bașbulucbașul Caloian deoarece acesta se apucase să taie și să vândă o pădure care anterior fusese cotropită de moșnenii Lipieni cu care egumenul Pangratie²⁵² mai avusese procese²⁵³. Cu o lună mai devreme, moșnenii Bănțești – M. Gogălniceanu, Tănase Bogasieru, Toma sin Bănică, Pană Glodeanu – ceruseră instanței de la Buzău să dea o poruncă către alți părtași ai lor „ca la un loc cu pădure ce l-au slobozit altora să dea voie ca fieștecare să taie haraci cu mai pă suma stânenilor iar nu mai mulți”²⁵⁴. Pe când moșnenii din satul Păcura se judecau, din 1833 și după 1837²⁵⁵ cu medelnicerul Mârzea din județul Saac pentru călcarea suferită la o moșie a lor²⁵⁶, ei se întâlneau la Buzău cu moșnenii Lipieni ce se judecau și ei, așa cum s-a amintit, cu unii părtași ai lor pentru că aceștia stăpâneau mai mult pământ decât li s-ar fi convenit²⁵⁷. Cu Stoica și Grigore Popa se vor judeca moșnenii în 1833 pentru că aceștia le cotropiseră o bucată de pământ, iar cu Grigore Chircă se vor judeca tot acum moșnenii, așa cum aminteam, pentru o curătură făcută în pădurea lor²⁵⁸. Simion Săpunaru²⁵⁹, împreună cu cei din ceata sa, porneau proces cu moștenitorii lui Gheoca Mereu, considerându-se „călcați” în partea lor de moșie²⁶⁰.

Cu postelnicii Toma și Ioniță solicitau să se judece Lipienii în 1833, deoarece, deși tocmiți de ei ca vechili, avansându-li-se și suma de 800 de lei,

²⁵⁰ Idem, fond Judecătoria jud. Buzău, dosar 44/1833, f. 2. Vezi și Ilie Corfus, *Agricultura Țării Românești în prima jumătate a secolului al XIX-lea*, București, Ed. Academiei, 1969, pp. 126-131.

²⁵¹ Iacov - „fiitor de călcâi”, „geamă”.

²⁵² *Pancratie* - atotputernic.

²⁵³ D.J.A.N.BZ., fond Judecătoria jud. Buzău. Condiți, dosar 15/1833, f. 12.

²⁵⁴ Idem, fond Judecătoria jud. Buzău, dosar 31/1833, f. 1.

²⁵⁵ Ibidem, dosar 502/1837, *passim*.

²⁵⁶ Ibidem, dosar 45/1833, f. 1-24.

²⁵⁷ Ibidem, dosar 57/1833, f. 1.

²⁵⁸ Moșnenii la vânzarea unor moșii rămâneau pe curăturile lor, moștenite sau realizate „dând numai dijmă din produsele lor noului stăpân”; cf. Ilie Corfus, *Agricultura Țării Românești în prima jumătate a secolului al XIX-lea*, Ed. Academiei, București, 1969.

²⁵⁹ Numărul mare de familii Săpunaru, pornind din secolul al XVI-lea, anulează, în mare parte, aserțiunile unor călători străini vis-à-vis de unele aspecte privind igiena personală a locuitorilor; cf. Constantin I. Karadja, *Un călător pe Dunăre în anul 1786*, în *Revista Istorică*, X, 1924, nr. 1-3, pp. 43-50. Săpunul era ținut la bucătărie în putini amestecat cu apă, iar pentru vânzare în bucăți.

²⁶⁰ D.J.A.N.BZ., fond Judecătoria jud. Buzău, dosar 128/1833, f. 1.

aceștia nu se prezentaseră la procesul lor cu Ștefan Moscu căminarul²⁶¹. Moșnenii Lipieni, la 21 noiembrie 1833, pentru pădurea Lipia „ce este pe trupul moșiei noastre” porneau alt proces. După cum scriau în jalba lor, totul a fost bine până la apariția lui Tănase Necoveanu, vechilul și hotarnicul căminarului Șt. Moscu, „ce este orânduit cu porunca Cinstiului Divan vremelnicesc și cu cinstita Mare Logofeție a Dreptății ca să deosebească și să hotărnicască 308 stânjeni moșie din hotarul Sărății ai dumnealui căminarul Ștefan Moscu ce-i are de cumpărătoare care se învecinește cu această moșie a noastră au pus stăpânire cu pădurea dă pază asupra a toatei noastre drepte păduri zicând că după semnele ce să cuprinde în hotărnicia d-lui căminarul cade pă moșia d-lui, lucru cu totul împotriva și de mare mirare nouă”²⁶². Nu trebuie uitat procesul moșnenilor din 1833, cu Iarca, care îi acuza că luaseră părți din moșia schitului Grăjdana. Radu Popa de aici se judeca tot acum cu cei de la Gălbinași și Tăbărăști pentru călcare de moșie la Ținteașca și Mușeteasca.

Moșnenii Mircești și Mocești se judecau pentru deosebirea stânjenilor lor la 1834²⁶³. Se vor vedea amestecați în proces și moșnenii Minciunești și Merei. În final, moșnenii vor pierde urmând a plăti căminarului 30.000 de lei dintre care 12.000 de lei, cei din Merei²⁶⁴. Se pare că nici vechilii moșnenilor nu și-au făcut datoria, astfel că moșnenii vor solicita polcovnicilor Toma și Ioniță daune. Trebuie amintit că după 1831, Lipia, prin numărul de 501 familii, era cea mai importantă localitate din plasa Sărății a județului Buzău. Cele două moșii de aici – Lipia și Tufele Merei - erau stăpânite, în afară de moșnenii devălmași, de mănăstirea Mărcuța, de schitul „Sf. Pantelimon”, de postelnicul Nedelcu Râpeanu, de casa lui Bucur Bașcaloeanu, de căminarul Șt. Moscu, medelnicerul Costache Andonescu, Hristodor Filitis și de Stoica Popa²⁶⁵. Ultimul, așa cum rezulta dintr-o „condică pentru prescrierea judecăților ce se dau la Judecătoria Buzău”²⁶⁶, va fi chemat în instanță la 1834 de moșnenii

²⁶¹ Ibidem, dosar 154/1833, f. 1. Căminarul a fost căsătorit cu Zoița Gh. Băleanu.

²⁶² Ibidem, dosar 324/1833, f. 2-3.

²⁶³ Ibidem, dosar 365/1834, *passim*.

²⁶⁴ În martie 1839, vechilul lui Ștefan Moscu se afla din nou în sălile instanței pentru acești bani, la fel ca și comisul Iordache Slătineanu, care se judeca cu moșnenii Mocești și Lipieni pentru o hotărnicie; D.J.A.N.BZ., fond Judecătoria jud. Buzău, dosar 530/1839, f. 2.

²⁶⁵ Pe locul doi din plasă se afla, la numărul de familii, Șarânga (216), urmată de Stâlpu (215), Valea Teancului (209), Căndeștii de Jos (206), Muscelul Dării (181), Izvorul Dulce (167), Căndeștii de Sus (166), Nenciulești (152), Grăjdana (150), etc. Raportat la județ, plaiul Pârscovului, cu cele 3.176 de familii și 32 de sate, era urmat de plasa Sărății cu 3.001 familii și 22 de sate, de plasa Câmpul cu 2.522 de familii în 37 de sate, de plaiul Slănicului cu 2.514 familii și 26 de sate, iar pe ultimul loc se afla plaiul De Peste Buzău cu 2.000 de familii și 32 de sate.

²⁶⁶ D.J.A.N.BZ., fond Judecătoria jud. Buzău, dosar 363/1834, f. 1.

Pâslărești și Ionești urmând ca sineturile să fie cercetate de către clucerul Dumitrache.

În 1834, Ion zet Gheoca Mereu din Podu Muncii (Momcei) vindea lui Costea Nicolau Grecu din Buzău un pogon de vie lucrătoare în poporul Lipiei, lângă via lui Costea. Tranzacția va supraviețui trecerii vremurilor deoarece părțile au avut prudența de a o înregistra la instanța buzoiană în 21 martie²⁶⁷. Un proces, ce aducea cete mai puțin cunoscute, începea la 5 aprilie 1834, la Buzău, din inițiativa lui Chiriță zet Istrățoiu. Reclamați erau moșnenii Fălnicești, Coipănești, Frunzești și Târnești. În jalba sa, Chiriță arăta „că eu fiind pus de epitropia Sf. Pantelimon epistat pe viile și o sfoară de moșie ce are în poporul Moceștilor mi-am făcut casă la drumul Sărății cu voe dată de la epitropie de către epitrop și curătura pădurii din casa lui mai în sus până în viile sfinteii mănăstiri făcând gard și șanț”. În continuarea documentului, petentul arăta „iar acum m-am pomenit cu mai sus numiții că au venit și mi-au tăiat gardurile pricină de mare pagubă zicând că (o) să-mi dărâme și casa”²⁶⁸.

Ruin ieromonahul de la episcopie era cel care, la 8 mai 1834, vindea pentru 130 de lei, lui Sandu holteiu, fiul lui Radu Papură din Merei, două pogoane și trei cezvârți de vie „în poporul Lipiei împreună”²⁶⁹. Surprinde sintagma „de împreună”, care nu s-a mai regăsit în epocă, zăpăditul nefiindu-ne accesibil, decât prin rezumat, iar presupuneri se mai pot face. Moșnenii din poporul Mirceștilor (Nenciu, pe vechi)²⁷⁰ solicitau la 14 mai 1834, alegerea stânenilor din poporul Moceștilor. Judecătoria îi va delega pe Stanciu Corde(le)scu și pe clucerul Dumitrache să cerceteze documentele de proprietate. La 22 mai 1834, moșnenii vor cere ca hotarnic la moșia lor pe polcovnicul Nedelcu Râpeanu pentru că, în opinia lor și conform unei sintagme curente - „unii stăpânesc mai mult decât li se cuvine”²⁷¹. Între Stan, fiul postelnicului Dacilov și ceilalți moșneni se iveau neînțelegeri asupra unor terenuri, în 1834, ca de altfel și între Inochești și Băncești pentru dijme.

Postelnicul Tănase era acționat în instanță la 15 iunie 1834, de preoteasa Ioana și de fiul acesteia, Cozma Nicolae. Ar mai fi de amintit și procesul deschis de H. Filitis în 18 iunie, moșnenilor pentru aducere la îndeplinire a hotărârii nr. 14 legată de un apel la o călcare suferită din partea acestora la moșia sa de la Lipia²⁷². Va interveni jalba din 8 iulie 1834, a Mariei

²⁶⁷ Ibidem, Condici, dosar 7/1834, f. 11.

²⁶⁸ Idem, fond Judecătoria jud. Buzău, dosar 345/1834, f. 1-2.

²⁶⁹ Ibidem, Condici, dosar 1/1834, f. 1.

²⁷⁰ B. Iorgulescu, *op. cit.*, p. 326.

²⁷¹ Peste o jumătate de secol, moșia ajunsese la numai 600 ha, fiind împărțită în sforile Budești, Bănicioi, Gogălniceanca, Glodeni, Pirocești, Pistrești, Măculești și Ioan Băcanu.

²⁷² D.J.A.N.B.Z., fond Judecătoria jud. Buzău, dosar 374/1834, f. 1.

văduva, care aducea imaginea moșiei moșnenești din Lipia de Sus unde avea câțiva stânjeni și mănăstirea Barbu de pe valea Nișcovului „fiind din vechime nedeosebiți de către ceilalți moșneni între care moșneni au fost și bărbatu său Ene Asanache stăpânind toți dea valma până la leat 1831, necunoșcându-și nimeni stăpânirea pă unde să cuvine”²⁷³. Se menționau cu această ocazie și vânzările efectuate fără a se cunoaște locurile vândute. Judecătoria Buzău va recomanda ca situația să rămână conformă cu zăpăsul de învoire din 6 aprilie 1831. În 28 august, moșnenii se aflau în judecată cu logofătul Ioniță vechilul medelnicerului Costache Andronescu, ultimul decedat la 22 octombrie 1857. Moșnenii arătau „noi având două moșii în Poporu Lipiei unde am și stăpânit deavlama în pace până acum nesupărându-ne unii de către alții”. Acum se vedeau somați, de către amintitul vechil, să plătească²⁷⁴. Fixându-se întâlnirea la subocârmuire pentru verificări, moșnenii se vor prezenta, dar vechilul, după afirmațiile moșnenilor, fugise la București. Problema va duce la întocmirea unei liste cu moșiile din plasă care „cearcă zăticniri” din partea proprietarilor în problema clăcii. Localitățile reținute cu două sau mai multe moșii, erau Miluiți, Grăjdana, Măteești, Nișcov, Săseni, Vernești, Clinciu, Valea Ștefanului, Nenciulești, Muscelul Brânzesc, Muscelul Dării²⁷⁵.

²⁷³ Ibidem, Condici, dosar 16/1835, f. 85.

²⁷⁴ Idem, fond Pretura plasei Sărata, dosar 3/1835, f. 55.

²⁷⁵ Ibidem, f. 189-190.